

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OSALLISTUJILLE KEHITTYNEET YRITTÄJÄ- VALMIUDET ERÄÄN 4H-YHDISTYKSEN YRI- TYSKURSSILLA

Anton Klemola

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2018
Sosionomikoulutus
Proakatemia

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomikoulutus
Proakatemia

KLEMOLA, ANTON:

Osallistujille kehittyneet yrittäjävalmiudet erään 4H-yhdistyksen yrityskurssilla

Opinnäytetyö 49 sivua, joista liitteitä 6 sivua
Huhtikuu 2018

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten nuorten yrittäjävalmiudet kehittyivät erään 4H-yhdistyksen kevään 2017 ”Tuunaa sun kesäduuni” –yrityskurssilla. Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia, miten 4H-yhdistyksessä tehdään yrittäjäyyskasvatusta. Tarkastelu rajattiin tämän yksittäisen keväällä 2017 toteutuneen yrityskurssin yrittäjäyyskasvatukseen. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa aineiston keräämisessä käytettiin kyselylomaketta. Kohdejoukkona oli 23 kurssille osallistunutta nuorta, joista kuusi vastasi kyselyyn. Tutkimuksen tulokset analysoitiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin periaatteiden mukaisesti käyttäen aineiston tulkinnassa apuna teoriatietoa. Aineiston analysoinnissa käytettiin teemoittelua ryhmiteltäessä aineistoa luokkiin.

Teemoittelun kautta syntyneen jaottelun myötä tulokset jaettiin sisäisen ja ulkoisen yrittäjäyden taitoalueisiin. Tutkimuksen tuloksena pystyttiin nimeämään kurssin osallistujille kehittyneitä yrittäjävalmiuksia. Sisäisen yrittäjäyden taidoista vastanneet mainitsivat erityisesti vuorovaikutustaidot, jotka ovat tärkeitä ryhmissä ja tiimeissä toimittaessa. Ulkoisen yrittäjäyden taidoista vastauksissa korostuivat oman yrityksen perustaminen ja tuotteistaminen. Lisäksi tuloksilla osoitettiin 4H-yhdistykselle osa-alueita, joihin kurssin yrittäjäyyskasvatuksen tulisi keskittyä. Kurssista annetussa palautteessa mainittiin muun muassa toive leppoisammasta ilmapiiristä ja mahdollisuudesta tuotteistaa jo kurssin aikana yritysideoita pidemmälle.

Johtopäätöksinä voidaan todeta, että kurssi oli herättänyt osallistujien kiinnostuksen 4H-yrityksen perustamiseen. Sen lisäksi, että kaikilla vastaajilla oli kurssin jälkeen ollut 4H-yritys, olivat vastanneiden taidot kehittyneet kurssin aikana monipuolisesti. Tulokset osoittavat, että osallistujien yrittäjävalmiudet ovat kehittyneet kurssilla ja niistä selviää, mitä yrittäjävalmiuksia on opittu. Yrityskurssi oli mahdollistanut yrittäjäyden harjoittamisen ohjatussa ympäristössä. Kurssin markkinointia on syytä pohtia tarkemmin, sillä osalle vastanneista kurssi oli näyttäytynyt laajuudessaan sekavana. Jatkotutkimuksena on mahdollista tarkastella yritysohjaajan merkitystä 4H:n yrittäjäyyskasvatuksen toteuttajana sekä selvittää kurssin merkitystä osallistujien työllistymisen tukena.

Asiasanat: yrittäjäyyskasvatus, yrittäjävalmiudet, työelämätaidot, sisäinen yrittäjäyys, itsensä johtaminen, kokemuksellinen oppiminen

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Bachelor of Social Services
Proakatemia

KLEMOLA, ANTON:

The Entrepreneurial Skills of Participants That Developed during the Entrepreneurship Course of 4H

Bachelor's thesis 49 pages, appendices 6 pages
April 2018

The aim was to examine and describe, how the entrepreneurial skills of young people developed during the entrepreneurship course of one 4H association in spring 2017. The purpose was to explore entrepreneurial education in that specific course. The study was qualitative in nature. The data were collected by means of the question survey and analysed by using theory-oriented content analysis. Out of the 23 participants who received the questionnaire, six returned it.

The results reveal what kind of entrepreneurial skills were learned during the course and clarify how those participants developed those skills during the course. About the skills of internal entrepreneurship respondents mentioned interpersonal skills. About the skills of external entrepreneurship respondents highlighted the processes of starting a company and innovating a product.

Overall, the study suggests that the course had evoked the desires of participants to start a 4H company. The entrepreneurship skills of participants had developed diversely during the course. The entrepreneurship course had made it possible to practice entrepreneurship in a controlled setting without financial risks. Further studies are needed to determine the importance of a 4H company supervisor as an educator.

Key words: entrepreneurship education, entrepreneurial skills, employability skills, internal entrepreneurship, self-leadership, experiential learning

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT.....	6
2.1	Tavoite ja tarkoitus	6
2.2	Tutkimuskysymykset	7
2.3	4H-yhdistys yhteistyötahona.....	7
2.4	Aiempiä yrittäjyyskasvatuksesta tehtyjä tutkimuksia.....	8
3	YRITTÄJYYSKASVATUS	11
3.1	Yrittäjyyskasvatuksen päämääriä.....	11
3.2	Kokemuksellinen oppiminen	13
3.3	4H-toiminta yrittäjyyskasvatuksena	14
4	YRITTÄJÄVALMIUDET	17
4.1	Työelämätaidot pohjana yrittäjävalmiuksille.....	18
4.2	Sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys	20
4.2.1	Sisäisen yrittäjyyden piirteet	20
4.2.2	Ulkoinen yrittäjyyden ominaisuudet	22
4.3	Itsensä johtaminen	23
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	25
5.1	Laadullinen tutkimus tutkimusmenetelmänä	25
5.2	Kyselylomake aineistonkeruumenetelmänä	26
5.3	Aineiston kerääminen ja analysointi.....	27
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET	29
6.1	Yrittäjävalmiuksien kehittyminen kurssilla	29
6.1.1	Sisäisen yrittäjyyden teemat aineistossa	30
6.1.2	Ulkoinen yrittäjyyden teemat aineistossa.....	32
6.2	Osallistujien palautetta kurssin yrittäjyyskasvatuksesta.....	33
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	35
8	POHDINTA.....	37
8.1	Luotettavuus ja eettisyys.....	37
8.2	Opinnäytetyöprosessi.....	38
8.3	Jatkotutkimusaiheet	39
	LÄHTEET	41
	LIITTEET	44
	Liite 1. Saatekirje 4H –toiminnan nuorille.....	44
	Liite 2. Kysely 4H-toiminnan nuorille	45
	Liite 3. Aineiston teemoittelu luokkiin.....	49

1 JOHDANTO

Yrittäjyyttä ja työelämää pidetään monesti erillisinä osa-alueina. Yrittäjyyttä on kuitenkin myös yrittäjämäinen toiminta-, ajattelu- ja suhtautuminen työntekijän asemassa. Vuoden 2016 GEM (Global Entrepreneurship Monitor) -julkaisun mukaan yrittäjämäisesti työpaikoilla toimivilla työntekijöillä on yrittäjyyteen vaadittavia taitoja useammin kuin aikuisväestöllä keskimäärin Suomessa. Lisäksi 18-34 -vuotiaiden suomalaisten aikomukset perustaa yritys ovat kasvaneet aiempiin sukupolviin verrattuna. (Suomalainen, Stenholm, Kovalainen, Heinonen & Pukkinen 2016, 18–19, 30.)

Vaikka nuori ei perustaisikaan omaa yritystä, on yrittäjävalmiuksiin kuuluvien työelämätaitojen ja sisäisen yrittäjyyden taitojen hallitsemisesta hänelle apua myös työelämässä. Näiden taitojen harjoittaminen jo nuorena tukee aktiivisen kansalaisen ihannetta, jossa kansalaisen odotetaan ottavan vastuuta yhteisistä asioista, osallistuvan niiden hoitamiseen ja toimivan yhteiseksi hyväksi. Yrittäjävalmiuksien harjoittamisessa kokemuksellinen oppiminen on tehokas tapa yhdistää kokemuksellisuus ja teoreettisuus opetuksessa. Näin oppijasta tulee oman osaamisensa aktiivinen rakentaja, joka pyrkii jatkuvasti kehittämään itseään. Nuori oppii johtamaan itseään ja tekemään omaa elämäänsä koskevia päätöksiä.

Aiemmissa yrittäjyyskasvatuksesta tehdyissä tutkimuksissa painopiste on usein ollut yrittäjyyskasvatusta toteuttavien tahojen näkökulmassa. Tässä opinnäytetyössä näkökulma on nuorten yrittäjyyskasvatusta saaneiden kokemuksissa. Kokemuksia tarkastellaan selvittämällä, miten erään 4H-yhdistyksen yrittäjyyskasvatus on kehittänyt yrityskurssille osallistuneiden nuorten yrittäjävalmiuksia. Opinnäytetyöni tutkimusta voi käyttää 4H-toiminnan yrityskurssin kehittämiseen.

Yrittäjyyskasvatuksella vaikutetaan ihmisten asenteisiin, arvoihin ja käsityksiin omista kyvyistään ja taidoistaan. Yrittäjyyskasvatuksessa on kyse erityisesti siitä, että vastuu toiminnasta siirtyy aiempaa vahvemmin oppijalle itselleen kasvattajan ottaessa valmentavamman roolin. Yrittäjyyskasvatusta tekemällä voidaan helpottaa siirtymää työ- tai yritys-elämään opettamalla tarvittavia valmiuksia jo etukäteen.

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Tavoite ja tarkoitus

Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia, miten 4H-yhdistyksessä tehdään yrittäjyyskasvatusta. Tarkastelu on rajattu erään 4H-toiminnan kevään 2017 ”Tuunaa sun kesäduuni” -kurssin yrittäjyyskasvatukseen.

Opinnäytetyön tarkoitus keskittyy ajankohtaiseen aiheeseen, sillä yrittäjyyden merkitys on noussut modernissa maailmassa. Aktiivisen kansalaisen ihanne ja uusittu opetussuunnitelma pyrkivät kasvattamaan aktiivisia ja oma-aloitteisia kansalaisia. Kasvatusta tehdään kouluissa, mutta myös yhdistyksissä kuten 4H ja YES-verkosto. Tässä opinnäytetyössä tutkitaan yrittäjyyskasvatuksen ilmenevistä erään 4H-yhdistyksen yrityskurssilla. Tarkoituksena on kuvata, kuinka yrittäjyyskasvatus valmentaa moderniin työ- ja yritys-elämään opettamalla tarvittavia valmiuksia.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten nuorten yrittäjävalmiudet kehittyivät kevään 2017 ”Tuunaa sun kesäduuni” -kurssilla. Tavoitteena oli löytää keinoja tukea nuorten yrittäjävalmiuksien kehittymistä, jotta yrityskurssin yrittäjyyskasvatusta voitaisiin kehittää.

Ulkoisen yrittäjyyden taidot valmentavat oman yrityksen perustamiseen. Kuitenkin yrittäjävalmiuksiin kuuluvat tässä työssä myös sisäisen yrittäjyyden taidot ja työelämävalmiudet. Näistä valmiuksista on hyötyä kaikille työelämään suuntaaville nuorille. Tässä työssä selvitetään, millaisia yrittäjävalmiuksia nuoret ovat saaneet erään 4H-yhdistyksen yrittäjäkurssin aikana. Tämä tieto on tärkeää, jotta kurssin yrittäjyyskasvatuksen vaikutavuutta voidaan arvioida.

Tavoitteen ohjaamana saadaan tietoa asioista, jotka tukevat nuorten yrittäjävalmiuksien kehittymistä. Tämä opinnäytetyö auttaa hahmottamaan millaisia seikkoja yrittäjyyskasvatuksessa tulisi huomioida kysymällä kasvatusta saaneiden nuorten mielipiteitä. Nuorten mielipiteitä kuulemalla selvitetään, mihin asioihin kurssin yrittäjyyskasvatuksen tulisi keskittyä aiempaa vahvemmin ja mitä sisältöjä voi jättää vähemmälle huomiolle.

2.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymys on: **Miten 4H-yhdistyksen kevään 2017 ”Tuunaa sun kesäduuni”-kurssin yrittäjyyskasvatus kehitti osallistujien yrittäjävalmiuksia?**

Hyvät yrittäjävalmiudet omaavat nuoret ovat voimavara työyhteisöille. Oppimalla yrittäjävalmiuksia jo nuorena, on yksilön mahdollista suunnata omaa urapolkuaan vapaasti ilman, että riittämättömät valmiudet tai osaaminen muodostuvat esimerkiksi työnhaussa esteeksi. Moderni työelämä voidaan kokea haastavaksi ja vahvoja valmiuksia vaatimaksi, joten yrittäjyyskasvatuksella on mahdollista helpottaa tätä murrosvaihetta. Yhtä lailla yrittäjäksi ryhtyville yrittäjyyskasvatus helpottaa oman yrityksen perustamista, koska tällöin kaikkea ei tarvitse itse opetella yritystoiminnan ohessa kokemuksellisen oppimisen kautta.

Tarkentavat tutkimuskysymykset ovat:

- **Mitä yrittäjävalmiuksia kurssilla on opittu?**
- **Mihin osa-alueisiin kurssin yrittäjyyskasvatuksen tulisi keskittyä?**

Pyrkimyksenä on nimetä konkreettisesti yrittäjävalmiuksia, joita kurssilla on opittu. Näin saadaan tietoa, mitä valmiuksia kurssilla on opittu. Ensimmäisen tarkentavan tutkimuskysymyksen kautta saadaan luokiteltu listaus siitä, mitä yrittäjävalmiuksia kurssille osallistuneet ovat oppineet.

Toinen tarkentava tutkimuskysymys liittyy 4H-yhdistyksen yrityskurssin kehittämiseen. Tällä opinnäytetyöllä voidaan toivottavasti osoittaa kurssin onnistuneita ja kehittämistä vaativia osa-alueita. Lisäksi tämäkin tarkentava tutkimuskysymys tukee varsinaista tutkimuskysymystä, sillä kysymyksen kautta saadaan lisätietoa osallistujien yrityskurssilla kohtaamisista haasteista ja helpoiksi kokemistaan osa-alueista.

2.3 4H-yhdistys yhteistyötahona

Toteutin opinnäytetyöni yhteistyössä 4H-yhdistyksen kanssa tuottaen yhdistykselle tietoa kyselyn kautta. Suomen 4H-liiton alaisuudessa toimii yli 200 yhdistystä valtakunnallisesti. 4H-yhdistysten toiminta auttaa nuoria löytämään itselleen mielekästä tekemistä ja

harrastuksen. 4H-yhdistykset järjestävät monenlaista toimintaa kuten kerhoja ja kursseja. (4H-yhdistys: Organisaatio.)

Ensimmäiset 4H-yhdistykset saapuivat Suomeen 1920-luvulla elinkeinoelämän tuke-
mana. Toiminta oli alkuaikoina maaseutupainotteista, mutta myöhemmin yhdistys on laa-
jentanut toiminta-alueensa nykyiseen muotoonsa nuorisotyöksi. Perusajatuksena oli al-
kuvaiheessa se, että toiminta tukisi itsensä työllistämistä, jotta omalla työllä voisi elättää
itsensä. 4H-toiminta on ollut koko ajan poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutuma-
tonta. (4H-yhdistys: Historia; Salokangas 2017, 55.)

4H-yrityskurssi on 13-28-vuotialle tarkoitettu kurssi, jolla mietitään ideoita oman rahan
tienaamiseen. Kurssin tavoitteena on, että osallistujat tunnistavat omat vahvuutensa ja
kiinnostuksensa. Osallistujat oppivat innovoimaan yritysidean, suunnittelemaan kannat-
tavaa yritystoimintaa ja perustamaan 4H-yrityksen. Kurssi on kestoltaan noin 8-10 tuntia
ja sen aikana nuori tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan. Kurssi tar-
joaa ympäristön, jossa osallistujat saavat omalla vapaa-ajallaan yrittäjyyskasvatusta.
(4H-yhdistys: 4H-yrityskurssi.)

Sain 4H-yhdistykseltä apua ja tukea opinnäytetyön tekemiseen. Yhdistys toimitti minulle
kirjallista materiaalia ja kevään 2017 yrityskurssille osallistuneiden nuorten yhteystiedot.
Lisäksi yhdistyksen toiminnanjohtaja auttoi kyselylomakkeen teossa. 4H oli hyvä yhteis-
työtaho opinnäytetyölleni, sillä yhdistyksen toiminta tarjoaa monipuolisen mahdollisuu-
den tutkia yrittäjyyskasvatuksen eri muotoja. Yrityskurssista kiinnostuin erityisesti oman
taustani vuoksi, sillä osana opintojani olen suuntautunut yrittäjyyteen ja tiimijohtamiseen
Tampereen ammattikorkeakoulun Proakatemiolla.

2.4 Aiempia yrittäjyyskasvatuksesta tehtyjä tutkimuksia

Yrittäjyyskasvatusta on tutkittu enimmäkseen peruskoulun ja toisen asteen opetuksen nä-
kökulmasta. Tutkimuksia on kuitenkin tehty myös esimerkiksi nuorten suhtautumisesta
yrittäjyyteen ja yrittäjyyden eri muodoista. Esittelen seuraavaksi joitain tutkimuksia,
jotka ovat tämän opinnäytetyön aihepiiriin sopivia. Oheisissa tutkimuksissa on selvitetty,
millaista yrittäjyyskasvatusta nuorille tulisi järjestää ja kuinka nuori omaksuu yrittäjämäi-
sen identiteetin.

AmmatINVALINNASSA identiteetillä on suuri merkitys nuorten tekemien valintojen kannalta. Kari Ristimäki (2004, 103, 121–122) selvitti tutkimuksessaan nuorten yrittäjyyteen liittyvän identiteetin kehittymistä. Tutkimuksen aineistona oli Ristimäen omien opiskelijoiden kirjoittamat omaelämäkerralliset kertomukset omasta ammatillisesta kasvustaan. Tutkimuksessa hieman yli puolet osallistuneista otti positiivisen kannan yrittäjänä toimimiseen. Jos asennoituminen yrittäjyyteen on positiivista, on nuori halukkaampi ryhtymään yrittäjäksi ja oppimaan tarvittavat yrittäjävalmiudet. Ristimäki toteaa, että vaikka tämä ei suoraan osoita kaikkien näin vastanneiden ryhtyvän yrittäjäksi, oli opiskelijoilla kuitenkin ollut opintojensa alkuvaiheessa aikomusta yrittäjyyteen.

Ristimäki löysi tutkimuksessaan useita yrittäjyysvalintaan vaikuttajia tekijöitä. Yrittäjyysvalintaan vaikuttavat esimerkiksi läheisten ihmisten yrittäjyysaikomukset ja koulujen yrittäjyyskasvatus. Kasvatustoiminnalla on mahdollista vaikuttaa siten, että nuoret voisivat ottaa yrittäjyyden huomioon mahdollisena ammatti- ja uravaihtoehtona. Yrittäjyyttä voi tuoda laaja-alaisesti esille koulun toiminnassa erilaisissa yhteyksissä, jotta stereotyyppinen kuva yrittäjyydestä hälvenisi. Yrittäjyysvalintaan voi ohjata myös 4H-yhdistyksen yrittäjäkurssi, jolle voi tulla myös ilman aikomusta 4H-yrityksen perustamisesta. Kurssin aikana yksilö saattaa huomata yrittäjyyden soveltuvan itselleen. (Ristimäki 2004, 142, 147–148)

Yrittäjyysvalintaan vaikuttavat Ristimäen tutkimuksen perusteella myös henkilön ominaisuudet, arvot ja toimintatapa. Jos yksilö kokee hänellä olevan luontaisesti yrittäjävalmiuksia, on hänen helpompi pitää yrittäjyyttä vaihtoehtona omalla kohdallaan. Yrittäjävalmiuksista ei ole olemassa yhtenäistä listaa, jota seuraamalla voisi testata soveltuvuuttaan yrittäjäksi. Kuitenkin tietyistä ominaisuuksista kuten luovuudesta ja sosiaalisista taidoista koetaan yleisesti olevan hyötyä yrittäjänä toimimisessa. (Ristimäki 2004, 154, 158.)

Yrittäjyysaikomusten ja niiden taustalla olevien tekijöiden ymmärtäminen auttaa tukemaan nuorta ammatinvalinnassa. Jessen Helin (2016, 27) teki opinnäytetyössään korkeakouluopiskelijoille haastattelututkimuksen, jossa jokainen haastateltu mainitsi sisäisen yrittäjyyden teeman. Yrittäjyys koettiin tavaksi tai asenteeksi suhtautua työhön ja itsensä työllistämiseen. Sisäinen yrittäjyys sisältää vahvan luottamuksen oppia ja selviytyä vastaan tulevista haasteista. Haastateltavien mielestä sisäisten yrittäjien työntekoa ohjaa todella voimakas sisäinen motivaatio.

Jotta sisäinen motivaatio heräisi, kasvatustoiminnalla kuten koulujen yrittäjyyskasvatuksella ja 4H-yhdistyksen yrityskurssilla voidaan auttaa nuorta löytämään oma ammatillinen urapolkunsaa. Katri Komulainen, Seija Keskitalo-Foley, Maija Korhonen ja Sirpa Lappalainen kirjoittavat tutkimuksessaan yrittäjämäisestä oppilaasta, joka saa positiivisia tunnekokemuksia yrittämisestä ja oppimisesta. Yrittäjämäisellä oppilaalla on vahva sisäinen motivaatio ja halua oppia omasta halustaan. Tutkimuksessa kysyttiin opettajien luonnehdintoja yrittäjämäisestä oppilaasta ja havaittiin opettajien liittävän sisäisen yrittäjyyden oppilaan vastuulliseksi ja motivoituneeksi asenteeksi koulutyöhön. (Komulainen, Keskitalo-Foley, Korhonen & Lappalainen 2010, 50–51, 53.)

Yrittäjyyskasvatuksen tulisi kehittää sekä sisäisen että ulkoisen yrittäjyyden taitoja valmentaa tehokkaasti yritys-elämän haasteisiin. Tutkimuksessa opettajat totesivat koulujen yrittäjyyskasvatuksen olevan ensisijaisesti yritteliäisyyteen kannustamista. Koulun antama yrittäjyyskasvatusta ei erityisesti valmenna oman yrityksen perustamiseen, vaikka esimerkiksi projektimuotoisessa opiskelussa harjoitellaankin yrittäjyydessä tarvittavia taitoja. Tutkimukseen osallistuneiden opettajien mukaan oppilaita kannustetaan koulujen yrittäjyyskasvatuksessa löytämään omat vahvuutensa ja oma paikkansa yhteiskunnassa ja työmarkkinoilla. Tällainen yrittäjyyskasvatusta pyrkinee ensisijaisesti sisäisen yrittäjyyden taitojen kehittämiseen. Sisäisen yrittäjyyden taidoista on hyötyä sekä tuleville yrittäjille että palkkasuhteessa toimiville, joten koulun on luonnollista keskittyä tähän yrittäjyyden osa-alueeseen. (Komulainen ym. 2010, 47-48.)

Nuorten yrittäjyysasenteet ovat muuttuneet positiivisemmiksi ja nuorten yrittäjyyshalukkuus on kasvussa (Valtion nuorisoneuvosto 2015). Nuorista 18-24-vuotiaista noin viides ilmoittaa olevansa halukkaita perustamaan yrityksen seuraavan kolmen vuoden aikana (SuomiAreena 2017). 4H-yhdistyksen tekemälle yrittäjyyskasvatukselle on tätä taustaa vasten paljonkin tarvetta yhä useamman nuoren ainakin pohdittaessa yrittäjyyttä yhtenä vaihtoehtonaan. Lisäksi 4H-yhdistyksen toiminta tukee koulujen tekemää yrittäjyyskasvatusta vaikuttamalla yritys-asenteisiin ja auttamalla myös palkkasuhteeseen suuntautuvia nuoria. Pohdittaessa mihin yrittäjyyskasvatusta tulisi keskittyä, tarjoaa Maija Korhosen tutkimus nuorten yrittäjyysasenteista yhden vaihtoehdon. Korhonen (2012, 44, 57–58) jakoi tutkimuksessaan nuorten asennoitumisen yrittäjyyteen neljään erilaiseen tarinatyypin: 1. arkinen yrittäjyys, 2. romanttinen idylli maaseudun elämästä, 3. tarina globaalista yrittäjästä ja 4. tarina suomalaisuuden tuotteistamisesta.

3 YRITTÄJYYSKASVATUS

Tässä opinnäytetyössä käytetään yrittäjyyskasvatuksen laajempaa määritelmää, jonka Alain Fayolle ja Benoît Gailly (2008, 573) esittelevät artikkelissaan "From craft to science: Teaching models and learning processes in entrepreneurship education". Laaja yrittäjyyskasvatuksen määritelmä kattaa liiketoiminnan luomisen ja ulkoisen yrittäjyyden lisäksi yksilön yrittäjyysasenteiden kehittymisen ja yrittäjäystaitojen (myöhemmin yrittäjävalmiudet) kehittymisen. Yrittäjyyskasvatuksen laajemmassa määritelmässä yrittäjyyskasvatuksen tehokkuutta mitataan ajattelu-, asenne- ja toimintatapojen muuttumisena yrittäjämäisiksi tai ainakin positiivisemmiksi yrittäjyyttä kohtaan.

3.1 Yrittäjyyskasvatuksen päämääriä

Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteita tarkastellaan Ristimäen (2007, 34–35) esittelemän Cassonin jaottelun mukaisesti. Jaottelussa yrittäjyys jaetaan funktionaaliseen eli yrittäjän tekemiseen ja indikatiiviseen eli yrittäjän tunnusmerkkeihin liittyvään yrittäjyyteen. Yrittäjyyskasvatusta tulisi tehdä huomioiden nämä molemmat näkökulmat, jolloin yrittäjyyskasvatus toteutuu sen laajemman määritelmän mukaisesti. Yrittäjyyskasvatus auttaa kasvatettavaa saamaan käsityksen yrittäjyydestä ja omasta sopivuudestaan kyseiseen työntöön rooliin unohtamatta kasvatettavan valmentamista elämäänsä ja uravalintaansa. Yrittäjyyskasvatuksen tehokkuus mitataan sekä funktionaalisen että indikatiivisen yrittäjyyden kehittymisenä.

Yrittäjyyskasvatuksen pyrkimyksenä on kasvattaa nuorista vastuullisia kansalaisia ja aikuisia, jotka omaavat yrittäjämäisen asenteen sekä perusvalmiudet yritteliääseen toimimiseen. Yrittäjyyskasvatuksella vaikutetaan ihmisten asenteisiin, arvoihin ja käsityksiin omista kyvyistään ja taidoistaan (Korhonen 2012, 2; Roine 2013, 23–24). Yrittäjyyskasvatus voi auttaa nuorta näkemään yrittäjyyden mahdollisena uravaihtoehtonaan ja kehittää positiivista asennoitumista yrittäjämäisiä tilanteita kohtaan. Yrittäjyyskasvatus valmentaa sekä perustamaan yrityksen että omaksumaan työelämässä tarvittavia työelämätaitoja. Yrittäjyyskasvatus on asennekasvatusta, jossa pyritään luomaan yrittäjyydestä ja yrittäjämäisestä toimintatavasta positiivinen mielikuva. Yrittäjyyskasvatuksessa on kyse elämänhallinnan, vuorovaikutuksen ja itsensä johtamisen taidoista, kyvystä innovaatioihin ja muutoksen kohtaamiseen. Yrittäjyyskasvatuksessa kasvatusta saavat halutaan

saada tunnistamaan ja hyödyntämään omat kykynsä kokonaisvaltaisesti. (Fayolle & Gailly 2008, 576; Komulainen ym. 2010, 15. 21, 39; Kokko 2007, 13–14).

Yrittäjyyskasvatuksen sisältöjä suunniteltaessa tulee huomioida kolme näkökulmaa, jotka ovat ammattimaisuus, hengellisyys ja teoreettisuus. Ammattimaisuus on käytännön tietoa yrittäjyydestä, hengellisyys auttaa yksilöä muodostamaan oman suhteensa yrittäjyyteen ja teoreettisuus liittyy teorioihin ja tieteelliseen tietoon, jota tarvitaan yrittäjyyden ymmärtämiseen ilmiönä. (Fayolle & Gailly 2008, 578–579.)

Myös oikeilla opetusmenetelmillä on paljon merkitystä. On olemassa paljon erilaisia yrittäjyyskasvatuksen muotoja, kuten oikeita ja virtuaalisia case-tapauksia, roolipelejä ja ongelmanratkaisua. Valitut menetelmät riippuvat tavoitteista, sisällöistä, kohdeyleisöstä ja kontekstista. (Fayolle & Gailly 2008, 579–580.)

Yrittäjyyskasvatukseen kuuluvat sekä sisäisen että ulkoisen yrittäjyyden osa-alueet. Ulkoiseen yrittäjyyteen kuuluvat esimerkiksi yrityksen toimintaan ja ammatinvalintakysymyksiin liittyvät asiat. Sisäiseen yrittäjyyteen kuuluvat käyttäytymiseen liittyvät asiat kuten nuoren kannustaminen aktiiviseen ja oma-aloitteisuuteen itseään koskevissa asioissa. (Kokko 2007, 17.) Yrittäjyyskasvatuksessa on kyse erityisesti siitä, että vastuu toiminnasta siirtyy aiempaa vahvemmin oppijalle itselleen kasvattajan ottaessa valmentavaman roolin. Kuuntelijasta tulee kokija.

Yhteiskunnallisesti yrittäjyyskasvatuksella pyritään vaikuttamaan positiivisesti isompiin tavoitteisiin kuten talouteen tai maan elinvoimaisuuteen (Ristimäki 2007, 34). Yhteiskunta Suomessa kannustaa kohti aktiivisista kansalaisuutta, joka ohjaa yrittäjämäiseen asennoitumiseen omaan elämäänsä. Aktiivisessa kansalaisuudessa kansalaisen odotetaan ottavan vastuuta yhteisistä asioista, osallistuvan niiden hoitamiseen ja toimivan yhteiseksi hyväksi. Yhteiskunnalle on järkevämpää ja kustannustehokkaampaa kasvattaa aktiivisia ja vastuullisia kansalaisia. Yrittäjyyskasvatuksessa tätä ihannetta kohti pyritään rohkaisemalla nuorten aloitekykyä ja luovuutta sekä vahvistamalla itseluottamusta. Aktiivinen, osallistuva ja kehittyvä sekä itsensä peliin laittava yksilö on yrittäjyyskasvatuksen onnistunut tulos. (Kansikas 2007, 13, 15, 36; Kokko 2007, 14–15; Laitinen & Nurmi 2007, 79–80.)

Yrittäjyyskasvatus on tullut yhä tärkeämmäksi joka puolella maailmaa ja se voi olla tarpeellinen työkalu jopa kokonaisen maan yrittäjyyskulttuurin kehittämiseen. Parhaimmillaan yrittäjyyskasvatuksella voidaan kohentaa mielikuvaa yrittäjyydestä ja nostaa esille yrittäjien merkitystä yhteiskunnassa. (Fayolle & Gailly 2008, 576, 585.) Yrittäjyyskasvatuksella voidaan poistaa yrittäjyyteen liittyviä ennakkoluuloja ja tuoda yrittäjyys realistiseksi vaihtoehdoksi ammatti-identiteettiään pohtiville nuorille kansalaisille. Yrittäjyys on mahdollista kaikissa ammateissa ainakin sisäisenä yrittämisenä ja monissa ammateissa myös ulkoinen yrittäminen onnistuu liiketoiminnan mahdollisuuksien ollessa runsaita. Yrityskasvatusta saaneet kokevat yrittäjyyden positiivisena, ovat halukkaampia aloittamaan yrittäjyyden ja näkevät mahdollisuuksia kohdatessaan ongelmia (SuomiArena 2017).

3.2 Kokemuksellinen oppiminen

Yrittäjäksi oppimisessa on tärkeää yhdistää teoreettisuus ja kokemuksellisuus, jotta oppimista tapahtuu sekä tärkeiden teoriasisältöjen että arvojen, asenteiden ja kokemusten omaksumisen kautta (Kansikas 2007, 17–18, 20–21). Yrittäjyyskasvatuksessa kokemuksellisuutta on tavanomaista kouluopetusta enemmän, koska opittuja taitoja tulee harjoitella käytännössä ennen oikean yrityksen perustamista tai työelämään menemistä.

Kokemuksellinen oppiminen on John Deweyn luoma kasvatustajattelu, joka on usein yrittäjyyskasvatuksen lähtökohtana. Kokemuksellisessa oppimisessa on kaksi ulottuvuutta, joista ymmärtämisen ulottuvuudessa tarvitaan sekä käsitteitä että kokemuksia ja muuntelelun ulottuvuus, jossa arvoa on sekä toiminnalla että sen reflektiolla. (Mäkinen 2002.) Kokemuksellinen oppiminen perustuu tekemällä oppimiseen, jota voidaan hyödyntää esimerkiksi erilaisissa projektioiskelun muodoissa ja tiimioppimisessa.

Oppija voi olla passiivinen oppija tai oman osaamisensa aktiivinen rakentaja. Kokemuksellisessa oppimisessa oppijan rooli on aktiivinen hänen pyrkiessään aktiivisesti kehittämään itseään käytännössä oppimalla. Opettajan rooli on tässä tapauksessa etäämpi, esimerkiksi valmentajan rooli. (Fayolle & Gailly 2008, 574; Salokangas 2017, 43.)

Oppijalta tarvitaan monipuolisia kykyjä, jotta hän voi olla tehokas kokemuksen kautta oppija. Oppijan on kyettävä kokemaan, havainnoimaan, käsitteellistämään näkemäänsä

ja kokeilemaan aktiivisesti oppejaan käytännössä. (Miettinen 2000, 61.) Kokemuksellisessa oppimisessa oppija on toimija, joka aktiivisesti pyrkii oman oppimisensa edistämiseen. Edistäminen voi olla esimerkiksi oma-aloitteista työtehtäviin tarttumista ja jatkuvaa oman osaamisen kehittämistä.

On olemassa yksimielisyyttä siitä, että yrittäjyyttä opitaan ja että sitä opitaan parhaiten käytännössä harjoittelemalla (Oksanen 2013, 25–26). Kun yrittäjyyttä opitaan käytännössä, päästään aidosti harjoittelemaan yrittäjyyttä eri puolineen. Yrittäjyyskasvatuksen vieminen mahdollisimman käytännönläheiseksi mahdollistaa sen, että yrittäjyyttä voidaan harjoitella oikeiden asiakkaiden kanssa kohdaten aitoja tilanteita. Mitä enemmän yrittäjyyskasvatukseen saadaan oikein yrittäjyyden tuntua riskinotosta, sitä paremmin on mahdollista toteuttaa kokonaisvaltainen kokemus yrittäjänä toimimisesta.

3.3 4H-toiminta yrittäjyyskasvatuksena

4H-yhdistyksen toiminnassa yrittäjyyskasvatus on otettu strategian tasolla huomioon. Yhdistyksen vuosien 2017-2019 strategiassa korostuu lasten ja nuorten kansalais- ja yrittäjyyskasvatus. 4H-toiminnan yrittäjyyskasvatus kytkeytyy aktiivisen kansalaisuuden ihanteeseen. Yrittäjyyskasvatusta saavien halutaan tunnistavan omat vahvuutensa ja heikkoutensa. Tunnistamalla omat ominaisuutensa voivat yrittäjyyskasvatusta saaneet suunnata omaa ammatillista uraansa itselleen parhaiten soveltuvaan suuntaan. (4H-yhdistys: Järjestön toiminta; 4H-yhdistys: Strategia.)

4H:n yrittäjyyskasvatusta voidaan tarkastella yhdistyksen “Kolme askelta työelämään” -mallin kautta. Kolme askelta työelämään -malli käsittää 4H:n avaintuotteet eli ryhmätöiminnan, koulutuksen, työllistymisen ja 4H-yrityksen. Toimintamallin avulla tuetaan nuorten elämänhallintataitojen kehittymistä ja nuorta tuetaan matkalla työelämään ja yrittäjyyteen. Matkalla nuoren tukena yrittäjyyskasvatusta tekemässä ovat 4H:n keskusliitto ja nuorisotyö, alueyksikkö, 4H-yhdistykset, yritysohjaajat sekä nuoren huoltaja. (Salokangas 2017, 39, 50–51; Seinäjoen 4H-yhdistys: Kolme askelta työelämään -toimintamalli)

Salokangas (2017, 38) toteaa 4H:n perustavan toimintansa tekemällä oppimiseen, joka on yrittäjyyskasvatukselle otollinen ympäristö. Kuvasta 1 nähdään, että 4H-yhdistyksen kas-

vatusajattelussa tavoitteena on kasvu aktiiviseksi, vastuulliseksi ja yritteliääksi (4H-yhdistys: Tule nuorelle yritysohjaajaksi). Tämän opinnäytetyön toimintaympäristönä oleva ”Tuunaa sun kesäduuni” –kurssi on suurin yrittäjyyskasvatuksen muoto 4H-yhdistyksen toiminnassa. Sen lisäksi yrittäjyyskasvatuksen piirteitä on myös 4H-yhdistyksen järjestämissä kerhoissa ja yhteistyötoiminnassa kouluille.

KUVA 1. 4H-toiminnan kasvatusajattelu

4H:n yritysкурсin yrittäjyyskasvatusta toteutetaan tekemällä ja kokemuksista oppien. Kurssille osallistuneet saavat tietoa yrittäjyydestä ja vaikka heistä ei tulisikaan yrittäjiä, osallistujat sisäistävät kurssin aikana yrittäjämäisen toimintamallin. Kurssi valmentaa yrittäjämäiseen ajattelutapaan ja sen aikana myös yrittäjän perustiedot -ja taidot tulevat tutuiksi. Kurssin jälkeen nuori on valmis perustamaan oman 4H-yrityksen ja pyörittämään sen toimintaa itsenäisesti yritysohjaajansa tukemana.

Jokaisella kurssin jälkeen 4H-yrityksen perustaneella nuorella on ohjaaja, jota kutsutaan yritysohjaajaksi. Yritysohjaaja voi olla kuka tahansa aikuinen kuten nuoren vanhempi. 4H-yritystä perustava nuori tekee yritysohjaajan kanssa sopimuksen, jossa sovitaan ohjaukseen liittyvistä yksityiskohdista. Yritysohjaaja auttaa ymmärtämään käytännön yritystoimintaan liittyviä asioita ja tukee nuorta yritystoiminnan alkuvaiheessa. Ohjaaja suunnittelee yritystoimintaa yhdessä nuoren kanssa ja seuraa hänen kasvuaan yrittäjyyteen kuuntelemalla ja antamalla omaa aikaansa nuoren ohjaamiseen. Näin toimiessaan myös yritysohjaaja toteuttaa omassa toiminnassaan yrittäjyyskasvatusta tukemalla nuorta

yrityksen pyörittämiseen liittyvissä ponnisteluissa. (4H-yhdistys: Tule nuorelle yritysohjaajaksi; Salokangas 2017, 41.)

Oman 4H-yrityksen perustaminen on mahdollista 4H:n tekemässä yrittäjäyyskasvatuksessa. Nuorta autetaan löytämään omat vahvuutensa ja tuetaan yritysideoita toteuttamisessa. Yritysohjaajan avun lisäksi yhdistykseltä saa neuvontaa kaikissa yrittämisen vaiheissa. 4H-yrityksen perustamalla kuka tahansa 13–28-vuotias 4H:n jäsen voi ohjatusti ja turvallisesti kokeilla yrittämistä haluamansa ajan. (4H-yhdistys: 4H-yrityksen perustaminen.)

Kuvasta 2 nähdään 4H-yhdistyksen arvot, joihin kuuluvat harkinta, harjaannus, hyvyys ja hyvinvointi (4H-yhdistys: Arvot). Arvot osoittavat 4H-yhdistyksen tukevan nuoria yrittäjämäiseen ajattelutapaan, johon kuuluu esimerkiksi jatkuva oman ajattelun kehittäminen. Arvoista ilmenee myös asenteen merkitys, sillä järjestö kannustaa esimerkiksi yhteistyöhön muiden kanssa ja oman sekä toisten hyvinvoinnin lisäämiseen.

KUVA 2. 4H-toiminnan arvot

4 YRITTÄJÄVALMIUDET

Laitinen ja Nurmi (2007, 81) määrittelevät yrittäjyyden seuraavan tässä opinnäytetyössä käyttämäni määritelmän mukaisesti: ”Yrittäjyys on modernin määritelmänsä mukaisesti toiminta-, ajattelu- ja suhtautumistapa, jonka ei välttämättä tarvitse johtaa varsinaisen yrityksen perustamiseen, vaan se voi ilmetä myös toisen palveluksessa tapahtuvana työskentelynä.”

4H-yhdistys tarkoittaa yritteliäisyydellä yritteliästä ja aktiivista elämänasennetta sekä yrittäjämäistä suhtautumista työskentelyyn toisen palveluksessa. 4H:n mukaan yritteliäs ihminen toimii aktiivisesti omassa elämässään, työelämässä ja yhteiskunnassa, vaikka hän ei perustaisikaan omaa yritystä. Nuori ohjataan löytämään ratkaisut itse ja tekemään päätökset aktiivisena toimijana. (Kuvaja 2004, 5; Salokangas 2017, 43-44.) Käytän tässä opinnäytetyössä tätä 4H:n määritelmää erityisesti kuvatessani yrittäjämäistä toimimista erilaisissa yhteyksissä.

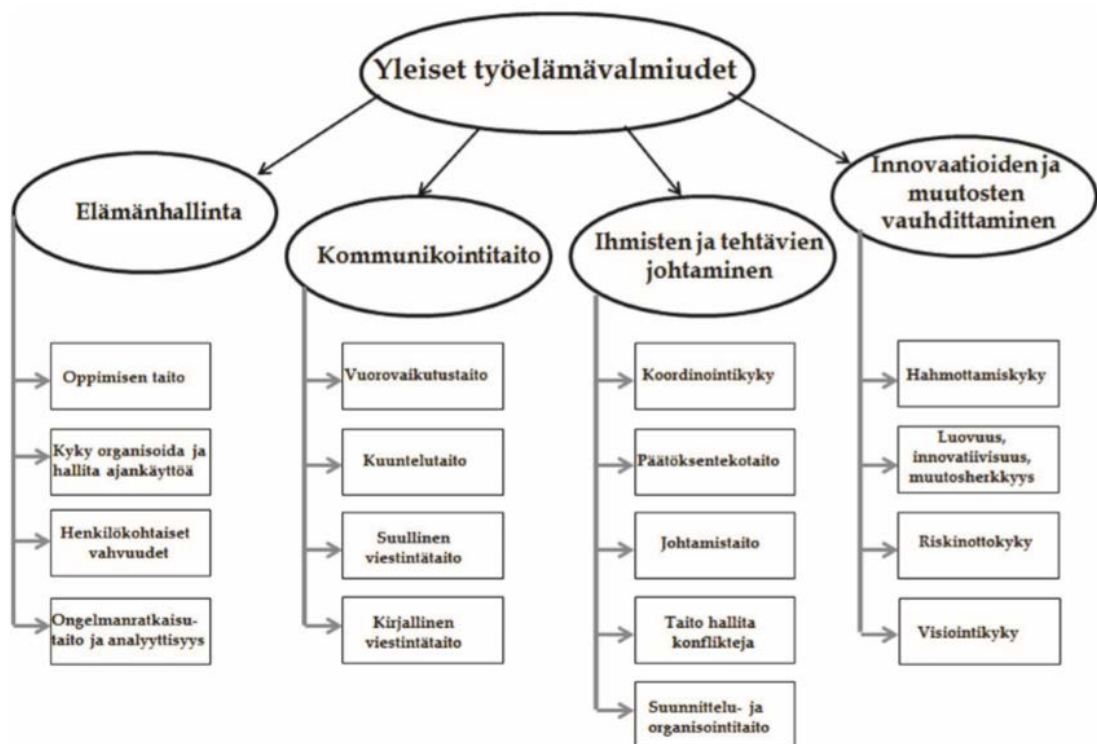
Käsitteen yrittäjävalmiudet määritelmät vaihtelevat. Tarkastelen tässä opinnäytetyössä yrittäjävalmiuksia työelämätaitojen kautta, sillä monelta osin nämä valmiudet limittyvät toisiinsa. Yrittäjävalmiudet ovat ammatillisia tietoja ja taitoja, joita nuori tarvitsee voidakseen toimia yrittäjänä. Yleensä yrittäjävalmiuksiin liitetään sisäisen ja ulkoisen yrittäjyyden ominaisuudet, joita yrittäjyyskasvatusta saavan tulisi oppia. (Oksanen 2013, 31–33, 36.) Tässä opinnäytetyössä tarkoitan yrittäjävalmiuksilla työelämätaitojen, sisäisen yrittäjyyden ja ulkoisen yrittäjyyden taitojen muodostamaa kokonaisuutta. Näitä valmiuksia voi oppia myös erillään, mutta yrittäjänä toimimiseksi on hallittava näistä kaikkia. On hyvä ensin hallita työelämätaidot, minkä voi lisäksi harjoitella yrittäjävalmiuksia, jos tavoitteena on oman yrityksen perustaminen.

Tarkastelen aihetta lisäksi myös itsensä johtamisen käsitteen kautta. Itsensä johtamisella viitataan tässä yhteydessä yrityskasvatusta saaneen kykyyn johtaa itseään refleктоimalla omaa toimintaansa, tuntemalla omat vahvuutensa ja heikkoutensa ja asettamalla itselleen tavoitteita. Itsensä johtamisen tarkastelu syventää sisäisen yrittäjyyden käsittelyä, sillä molemmat käsitteet liittyvät vahvasti oman toiminnan ja käyttäytymisen kehittämiseen yritteliäämmäksi.

Yrittäjyyden osa-alueiksi mainitaan monesti myös omaehtoinen yrittäjyys ja organisaatioyrittäjyys. Olen rajannut nämä yrittäjyyden muodot tästä opinnäytetyöstä ulkopuolelle tarkastelun yksinkertaistamiseksi. Organisaatioyrittäjyys tarkoittaa organisaation yrittäjämäistä toimintatapaa esimerkiksi työpaikoilla eikä täten kosketa niin keskeisesti yrittäjyyskasvatusta. Omaehtoinen yrittäjyys viittaa yrittäjämäiseen asennoitumiseen ja yksilön vastuuseen esimerkiksi omasta oppimisestaan. Joitain omaehtoisen yrittäjyyden piirteitä käsitellään tässä työssä sisäisen yrittäjyyden alueella. Nämä kaksi yrittäjyyden muotoa ovat toisiaan lähellä ja esimerkiksi oma-aloitteisuus voi eri yhteyksissä kuulua kumpaankin tahansa. (Opinkirjo: Sisäistä, ulkoista ja omaehtoista yrittäjyyttä 2011.)

4.1 Työelämätaidot pohjana yrittäjävalmiuksille

Yrittäjävalmiuksien pohjana ovat työelämätaidot, joita tarvitaan yrittäjämäiseen toimimiseen. Työelämätaidot voi jäsentää neljäksi taitoalueeksi: elämänhallinta, kommunikaatio- taidot, ihmisten ja tehtävien johtaminen sekä innovaatioiden ja muutosten vauhdittaminen. Kuviossa 1 nähdään tämä Frederick Eversin, James Rushin ja Iris Berdrowin ajatuksiin perustuva jaottelu Oksasen (2013, 31) esittelemänä.

KUVIO 1. Yleiset työelämävalmiudet Eversin, Rushin ja Berdrowin mukaan (Oksanen 2013, 31.)

Elämänhallinnassa on oikeastaan kyse asioihin tarttumisesta eikä oman elämänsä jatkuvasta hallitsemisesta. Hyvän elämänhallinnan omaava ihminen uskoo voivansa vaikuttaa asioihin ja muuttaa olosuhteita itselleen suotuisammiksi. Ihminen tuntee vastuunsa omasta elämästään ja hänellä on vahva sisäinen kontrolli omaan käytökseensä. Tarve hallita omaa elämää on ihmisen perustarpeita. (Keltinkangas-Järvinen 2017, 180–182.)

Elämänhallinnan pohjana on itsetuntemus, jota niin ikään tarvitaan yrittäjämäisesti toimiakseen. Itsensä tulee tuntea niin hyvin, että voi päättää mitä elämässään tavoittelee, mikä on itselle tärkeää ja miten johtaa itseään menestyksekkäästi (Keltinkangas-Järvinen 2017, 197.) Yrityksen perustaminen ei sovi kaikille ja vahvaa elämänhallintaa on myös myöntää oma sopimattomuus kuitenkin unohtamatta yrittämäistä toimintatapaa kokonaan. Itsetuntemus auttaa yksilöä löytämään oman paikkansa työelämässä.

Työelämässä toimitaan paljon tiimeissä ja verkostoissa, minkä vuoksi vuorovaikutustaidot ovat tarpeelliset. Muun muassa innovoinnin ja päätöksenteon laatu kasvavat, jos tiimin vuorovaikutus on hyvä. Vuorovaikutukseen panostaminen voi siis parhaimmillaan parantaa yrityksen kilpailukykyä. (Lantta 2015.)

4H:n yritysKurssi valmentaa yhtä lailla sekä yrittäjyyteen että työelämään. Kurssilla opetetut yrittäjävalmiudet soveltuvat yhtä lailla työelämässä työskentelyyn, mutta voidaan ajatella kurssin yrittäjyyskasvatuksen tarjoavan työelämätaitojen päälle myös paljon muuta. Yrittäjyyskasvatuksen myötä nuoret oppivat työelämätaitoja jo ennen ensimmäistä työsuhdettaan.

Työelämä vaatii työntekijöiltä aiempaa enemmän, sillä mekaanisen ja suorittavan työn osuus on vähentynyt. Työelämässä korostuvat tällä hetkellä sellaiset tiedot ja taidot, joita ei pystytä helposti korvaamaan teknologialla. Tällaisia taitoja ovat esimerkiksi tunneäly, innovointitaidot, johtamistaidot ja vuorovaikutustaidot. Työelämästä on tullut aiempaa monipuolisempaa ja laajempaa osaamista vaativaa. Työelämässä kaivataan monipuolisesti mukautuvaa osaajaa, mutta myös tietyn erityisosa-alueen asiantuntijoille on tarvetta. Työntekijöiltä vaaditaan elinikäistä oppimista ja omien taitojen aktiivista kehittämistä, jotta he pysyvät ajan tasalla muuttuvassa työelämässä.

Liisa Keltinkangas-Järvinen pohtii, miksi aktiivisuus, sosiaalisuus, reippaus ja ulospäin-suuntautuneisuus ovat nousseet tärkeään asemaan nykyajan työelämässä. Hän kritisoi

persoonallisuuden korostunutta merkitystä työelämässä. Persoonallisuuden korostaminen on johtanut sosiaaliseen muutokseen, jossa koti ja työpaikka eivät ole enää erilliset saarekkeensa. Työajan ja vapaa-ajan välinen ero on kaventunut ja rajanveto ammattiroolin ja yksityiselämän roolien välillä on aiempaa haastavampaa. (Keltinkangas-Järvinen 2017, 84–85, 162–163.)

Nykyajan työelämässä on edelleen tilaa asiantuntijuudella ja taitaville työntekijöille. Työelämätaitoja opettamalla nuoria voidaan tehokkaasti valmistaa kohtaamaan työelämän ajankohtaiset haasteet. Työelämätaitojen hallitseminen mahdollistaa suuntautumisen yrittäjyyteen ja loppujen yrittäjyyteen vaadittavien yrittäjävalmiuksien harjoittamisen jo hankitun työelämäosaamisen päälle.

4.2 Sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys

Kokemusta yrittäjyydestä voidaan tarkastella sisäisen ja ulkoisen yrittäjyyden kautta. Nämä osat ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa ja muovaavat toinen toisiaan. Sisäisellä yrittäjyydellä tarkoitetaan yksilön omia sisäisiä taipumuksia, ominaisuuksia sekä asenteita yrittäjämäiseen toimintaan. Ulkoinen yrittäjyys on konkreettista toimimista omassa yrityksessä, yrityksen suunnittelua sekä perustamista ja oman osaamisen hyödyntämistä arvoa luovassa liiketoiminnassa. (Roine 2013, 19; Pajari-Stylman 2015, 7; Helin 2016, 16.) Yrittäjyyden kokonaisuus koostuu sekä synnynnäisistä luonteenpiirteistä ja lahjakkuudesta että ympäristön suhtautumisesta ja oppimisen aikaansaamista seikoista. Yrittäjäksi voi oppia, mutta toisille yrittäjämäinen toimintatapa on luontevampaa. Kaikista ei tarvitse tulla yrittäjiä, vaan joillekin paremmin soveltuu perinteinen palkkatyö.

4.2.1 Sisäisen yrittäjyyden piirteet

Sisäinen yrittäjyys on yrittäjämäistä toimintaa ja asennoitumista. Sisäisen yrittäjyyden taidot ovat taitoja, jotka ilmenevät toiminnassa ja käyttäytymisessä. Sisäisen yrittäjyyden taitoja on määriteltävä monessa yhteydessä ja yleisimmin niihin luetaan esimerkiksi seuraavia asioita: sisäinen motivaatio, oma-aloitteisuus, aktiivisuus, sitoutumiskyky, itseohjautuvuus, päämäärätietoisuus ja tavoitteellinen työskentely. (Komulainen ym. 2010, 38.)

Sisäisen yrittäjyyden käsite sopii hyvin nuorisokasvatukseen, jossa nuorista pyritään kasvattamaan aktiivisia ja vastuullisia kansalaisia. Sisäinen yrittäjyys on ihanne, jota voidaan

tavoitella, kun nuorta ohjataan kohti työelämää. Esimerkiksi työttömäksi joutunut nuori tarttuu helpommin työnhakuun, jos hänelle on iskostunut ajatus sisäisestä yrittäjyydestä ja omista mahdollisuuksista vaikuttaa asioiden kulkuun, tässä tapauksessa omaan työllistymiseensä. Sen sijaan samassa tilanteessa vähemmän itseohjautuvampi nuori saattaisi jäädä odottamaan työllistämistoimenpiteitä viranomaisilta ja vetäytyä aloitteen tekemisestä.

Sisäisessä yrittäjyydessä on kolme ulottuvuutta: henkilökohtainen halu ja kyky tehdä, toiminnallinen tavoitteellisuus ja toiminnan mahdollistava organisaatio. Sisäiset yrittäjät sitoutuvat vahvasti työntekijöinä ja innostavat myös muita huippusuorituksiin. Sisäisillä yrittäjillä on kyky kantaa vastuuta ja tukea muita työntekijöitä sosiaalisissa verkostoissa. (Kansikas 2007, 59, 70–71; Pajari-Stylman 2015, 6–7; Helin 2016, 16.)

Sisäistä yrittäjyyttä toteuttaakseen ei tarvitse olla omaa yritystä. Sisäisen yrittäjyyden periaatteet soveltuvat sellaisenaan työelämään ja niitä voi käyttää myös työntekijän roolista käsin. Työntekijänä sisäinen yrittäjyys näkyy suhtautumisena työhön ja sitoutumisena sen kehittämiseen. Sisäisesti yritteliäs työntekijä on aloitteellinen ja kiinnostunut oman ajattelunsa ja ammattitaitonsa käyttämisestä työssään. (Roine 2013, 19–20.) Sisäinen yrittäjyys on toimintatapa, jota voi helposti soveltaa oman arkeensa.

Sisäisen yrittäjyyden taidot ovat proaktiivisista toimimista, sillä yksilö ottaa aktiivisen roolin omasta käyttäytymisestään. Proaktiivisuus on aktiivista ja aloitteellista toimintaa, jossa ihminen ottaa vastuuta käyttäytymisestään. Proaktiivinen ihminen ymmärtää asiat, joihin hän voi vaikuttaa ja keskittyy niihin. Arvot ja päätökset ovat proaktiivisella toiminnalla ihmisellä aina hänen omien arvojensa ja mielipiteidensä mukaisia. (Covey 2004, 88–96.) Tällainen vastuunotto luo hyvän pohjan yrittäjävalmiuksien kehittymiselle. Valmiudet kehittyvät helpommin, kun yksilö on itse aktiivinen toimija eikä vain odota asioiden tapahtuvan itsestään.

Kansikas (2007, 64–65, 71) esittelee kasvun sisäisenä yrittäjänä viiden ryhmän kautta: taitojen kasvu, tietojen kasvu, sosiaalinen kasvu, resurssien kasvu ja henkinen kasvu (taulukko 1). Sisäinen yrittäjyys jalostuu erityisen tehokkaasti tiimityössä. Sisäinen yrittäjä tukee tiimissä yhteistyötä ja kykyjen löytämistä ja kehittää sitä kautta sisäistä yrittäjyyttä.

TAULUKKO 1. Kasvaminen sisäisenä yrittäjänä

Taitojen kasvu	Taitojen ja valmiuksien kerryttäminen
Tietojen kasvu	Tietämyksen kohentuminen yhteistyökumppaneista, toimintatavoista, tekniikasta ja toimialasta.
Sosiaalinen kasvu	Verkostojen kehittyminen ja toimeen tuleminen eri sidosryhmien kanssa
Resurssien kasvu	Kustannussäästöt tai resurssien kasvu yrityksessä
Henkinen kasvu	Vastuun ottaminen omasta työstä ja vastuun jakamista muille.

4H:n yrityskurssilla osallistujien toivotaan löytävän omat vahvuutensa ja kiinnostuksen kohteensa. Tämä on taitojen kasvua ja henkistä kasvua. Yrittäjyyskasvatuksella pyritään vaikuttamaan siihen, että osallistujat oppisivat ottamaan vastuun omasta työstään ja kehittämään itselleen tärkeitä taitoja. Nuorille kurssi on myös mahdollisuus verkostoitua toisiin 4H-yrittäjyydestä kiinnostuneisiin. Kurssilla tehdään ryhmämuotoisia tehtäviä, jotka kehittävät osallistujien tiimityöskentelytaitoja.

Myös tietojen kasvua tapahtuu yrityskurssin aikana. Kurssille osallistujat saavat runsaasti tietoa yrittäjyyden eri osa-alueista ja kurssin jälkeen heillä on kattava ymmärrys siitä, mitä yrittäjäksi ryhtyminen vaatii. Vaikka yrittäjäksi ei ryhtyisikään, tietojen kasvu auttaa silti toimimista monissa työpaikkoissakin ja mahdollistaa aktiivisemmän toimijan roolin ottamisen. Tietojen kasvu on myös ymmärryksen kasvua omasta käyttäytymisestä eri tilanteissa ja itsetuntemuksen lisääntymistä. Lisääntynyt itsetuntemus ja omien vahvuuksien tunnistaminen ovat myös resurssien kasvua, sillä aktiivinen ja itsensä tunteva työntekijä on yritykselle kustannussäästöä verrattuna heikommat sisäisen yrittäjyyden taidot omaavaan työntekijään.

4.2.2 Ulkoisen yrittäjyyden ominaisuudet

Ulkoisen yrittäjyyden viittaa yrittäjyyteen ammatinharjoittamisena, jota luonnehtivat myönteiset asenteet, yrittäjyyteen liittyvät perustiedot - ja taidot sekä yrittäjämäinen toimintatapa eli sisäinen yrittäjyys. Ulkoinen yrittäjyys tarkoittaa yritystoiminnan käynnistämistä ja harjoittamista. Ulkoiseen yrittäjyyteen kuuluvat sellaiset yrittäjävalmiudet, jotka valmentavat oman yrityksen perustamiseen. Tällaisia valmiuksia ovat yrittäjyyteen liittyvät tiedot ja taidot, joihin kuuluu laajasti asioita talousosaamisesta käytännön yritystoimin-

nan pyörittämiseen. Ulkoisen yrittäjyyden taitoja tarvitaan oman yrityksen perustamiseen, mutta ne eivät ole välttämättömiä työskentelyyn työelämässä. (Komulainen ym. 2010, 38–39; Korhonen 2012, 6.)

Ulkoinen yrittäjyys mahdollistaa oman osaamisen käyttämisen käytännössä yritystoiminnan kautta. Ulkoisen yrittäjyyden osaamisesta on hyötyä myös itsensä työllistäjille ja kevytyrittäjille, jotka työskentelevät laskutuspalvelun kautta. Ulkoisen yrittäjyyden taitojen avulla oman osaamisensa saa myytyä helpommin, koska tällöin tietää mitä käytännön asioita pitää ottaa huomioon. (Helin 2016, 16).

Ulkoista yrittäjyyttä tuetaan parhaiten käytännön tekemisellä, jossa saadaan kokemuksia oikean yrityksen pyörittämisestä. 4H-yhdistyksen toiminnassa nuorilla on mahdollisuus perustaa oma 4H-yrityksensä, jota he pyörittävät oikean yrityksen tapaisesti. Tämä osa 4H:n toimintaa on selkeästi yrittäjyyskasvatusta, jossa keskiössä on nuoren ulkoisen yrittäjyyden ominaisuuksien kehittyminen. 4H-yritystä pyörittämällä kokemusta saa kaikista yrittäjyyden puolista kuten asiakashankinnasta ja yrityksen talousasioiden huolehtimisesta. 4H-yrityksen pyörittäminen opettaa nuorelle paljon itsensä johtamista, vaikka tukena onkin koko ajan henkilökohtainen yritysohjaaja.

4.3 Itsensä johtaminen

Voidakseen sisäistää yrittäjävalmiudet ja pyrkiä kohti yrittäjyyttä, tarvitaan hyvät itsensä johtamisen taidot. Pentti Sydänmaanlakka (2006, 16–17) kuvaa kirjassaan ”Älykäs itsensä johtaminen” itsensä johtamista henkilökohtaisena prosessina, jossa johtaja, johdettava ja johtaminen ovat samaa kokonaisuutta. Yleensä tiedämme sisäisesti, miten meidän tulisi johtaa itseämme, mutta emme vie tätä tietoa käytäntöön. Hyvä itsensä johtaja vie jämäkästi oppimansa osaksi käytännön toimintaansa ja hänellä on selkeä visio sekä toiminta-ajatus itsensä johtamisen lähtökohtana. Itsensä johtamisen taidot voidaan katsoa osaksi sisäistä yrittäjyyttä, sillä kyse on nimenomaan omien johtamistaitojen kehittämisestä ja ihmisenä kehittymistä.

Itsensä johtamisen taidot ovat keskeisessä roolissa modernissa maailmassa, joka on yhä monimutkaisempi ja tarjoaa rajattomat mahdollisuudet suunnata omaa urapolkuaan. Itse-

ään johtamalla tietää, mihin omaa ammatillista kehittymistään kannattaa suunnata päätökseen käyttämään vahvuuksiaan. Itseään menestyksekkäästi johtava tietää tarkkaan, mitä hän haluaa tehdä ja tietää tekevänsä itselleen merkityksellisiä asioita.

Voimme valita asennoitumisemme vastaan tuleviin asioihin ja tehdä sen pohjalta valintoja tietoisesti. Itsensä johtaminen on kokonaisvaltaista ja sitä voi verrata oman yrityksen johtamiseen. Oy Minä AB koostuu fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista. Voidakseen johtaa itseään on tunnettava itsensä perinpohjaisesti, jotta tietää käyttäytymisensä ja itselleen sopivat toimintatavat eri tilanteissa. Itsensä johtamisen taidoissa on samoja piirteitä kuin sisäisen yrittäjyyden taidoissa, sillä molemmat vaativat sisäitä pohdiskelua. Johtaessaan itseään tulee vastanneeksi kolmeen peruskysymykseen hahmottaakseen tilanteensa ja minne on menossa: Kuka minä olen? Missä minä olen? Minne minä olen menossa? (Sydämaanlakka 2006, 18, 274, 282–283.)

Helena Åhman käyttää käsitettä oman mielen johtaminen. Hänen mukaansa aivoille ei ole merkitystä tapahtuuko jokin asia oikeasti vai ajatteleeko sen vain tapahtuvan. Työelämässä on sopeuduttava alituisen muutokseen ja uuden edessä olisi hyvä löytää jotain omaa, johon voi kiinnittyä. Itsensä johtamista on tietää mitä haluaa, mutta tietää myös, kun oman mielen ajatuksille ei kannata antaa liikaa painoa-arvoa. (Ojanpää 2014.)

4H-yhdistyksen yrityskurssilla tarvitaan itsensä johtamisen taitoja. Monelle kurssi on ensikosketus yrittäjyyteen ja se haastaa osallistujat menemään epämurkavuusalueelle. Itsensä johtamisen taito kehittyy, kun nuorella on mahdollisuus oman toimintansa kriittiseen arviointiin ja etenemisensä suunnitteluun. Kun nuori pohtii itsenäisesti omaa tilannettaan, tapahtuu itsensä johtamista ja kehittymistä. Itsensä johtaminen voi alkaa, kun yksilön itsetuntemus on riittävän hyvä, jotta hän uskaltaa tehdä itselleen tarpeellisia elämäntilintoja.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tein kyselyn erään 4H-yhdistyksen kevään 2017 ”Tuunaa sun kesäduuni” -kurssille osallistuneille nuorille selvittääkseni, miten yrittäjyyskasvatusta tapahtuu kurssilla. 4H-yhdistys ei ole aiemmin kerännyt yrityskurssista palautetta, joten samalla kyselyllä kerättiin osallistujien mielipiteitä kurssin sisällöistä. Kyselyn kautta saadaan kurkistus siitä, miten osallistujien yrittäjävalmiudet ovat kehittyneet kurssin aikana.

Tutkimus toteutettiin ennen opinnäytetyön teoreettisen osuuden kasaamista. Kuitenkin teoriaa käytettiin apuna aineiston analysoinnissa, joka tehtiin teoriajohtoisesti. Kyselyn tuloksia on vertailtu jo tiedossa olevaan teoriatietoon ja sen pohjalta laadittuun käsitteistöön. Kysely laitettiin vielä uudelleen vastattavaksi myöhemmin lisävastauksien saamiseksi, mutta alkuperäisen kyselyn rakenteeseen ei tehty muutoksia saadun teorian tiedon myötä.

Hanna Vilkan (2014, 36) mukaan tutkimusprosessin kulku voidaan jakaa viiteen vaiheeseen, jotka ovat ideataso, sitoutuminen, toteuttaminen, kirjoittaminen ja tiedottaminen. Tässä tutkimuksessa nämä vaiheet toteutuivat sellaisenaan Vilkan esittämällä tavalla. Tutkimusprosessin aikana suurimmat muutokset koskivat teoreettisen viitekehyksen tarkentumista työn edetessä. Yhteistyö 4H-yhdistyksen kanssa oli heti alusta lähtien osana työtä.

5.1 Laadullinen tutkimus tutkimusmenetelmänä

Tutkimusmenetelmä valitaan aina tutkimusongelman, tutkimuskysymysten ja tiedontarpeen perusteella. Tutkimusongelman ja tutkimuskysymysten muodolla on vaikutusta käytettävään tutkimusmenetelmään. Tutkimusmenetelmiksi vaihtoehtoja on käytännössä kaksi: voidaan tehdä joko laadullinen tai määrällinen tutkimus. Laadullinen tutkimusmenetelmä vastaa kysymyksiin mitä ja miten. Määrällinen tutkimusmenetelmä vuorostaan kysymyksiin miten paljon ja miksi. (Vilka 2014, 43–45.)

Tässä tutkimuksessa selvitin ”Tuunaa sun kesäduuni” -kurssille osallistuneiden kokemuksia tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi. Tutkimuskysymykset asettuivat laadullisen tutkimuksen puolelle. Laadullinen tutkimusmenetelmä oli luontevaa valita myös pienen tutkimusjoukon vuoksi. Kurssille osallistuneita oli ollut noin parikymmentä, joten en olisi

pystynyt tekemään kattavaa määrällistä tutkimusta. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusaineiston koolla ei ole merkitystä, sillä laadullisessa tutkimuksessa ei tehdä otoksia. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusaineiston kokoa säätelee aineiston laatu eikä sen määrä. Tavoitteena on, että tutkimusaineisto toimii apuna käsiteltävän asian tai ilmiön ymmärtämisessä. Laadullisen tutkimuksen ei tarvitse myöskään olla yleistettävä samalla tavalla kuin määrällisen tutkimuksen. (Vilkkä 2014, 101.)

Tutkimusjoukkona noin parikymmentä kurssille osallistunutta olivat iältään 13-28-vuotiaita painottuen nuorempiin osallistujiin. Ennakko-oletukseni oli, että kurssille osallistuneet olisivat jollain tavalla kiinnostuneita yrittäjyydestä. Osalla saattaisi olla jo kokemusta yrittäjyydestä, mutta suuremmalle osalle kurssi olisi ensikosketus yrittäjyyteen. Lisäksi pidin todennäköisenä, että osalla tutkimusjoukon henkilöistä olisi 4H-yritys, joka olisi kyselyn vastaushetkellä toiminnassa.

5.2 Kyselylomake aineistonkeruumenetelmänä

Laadullisen tutkimuksen tyypillisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja olemassa olevista dokumenteista koottu tieto (Tuomi & Sarajärvi 2018, 74). Tässä tutkimuksessa tutkimuskysymykset koskettivat yrittäjyyskasvatusta ja yrittäjävalmiuksia hyvin rajatussa yhteydessä 4H-yhdistyksen yksittäisellä yrityskurssilla. Harkitsin aineistonkeruumenetelmäksi kyselyä ja haastattelua; lopulta valitsin kyselylomakkeen. Kysely oli vakioitu eli kaikilta kyselyyn vastaavilta kysyttiin sama asia-sisältö. Vakioidussa kyselyssä vastaaja lukee itse kirjallisen kysymyksen ja vastaa siihen kirjallisesti. Hyvänä puolena vastaajaa ei voi tunnistaa aineistosta, mutta riskinä on vähäinen vastausprosentti kyselyyn eli tutkimuskato. Vastaukset saattavat myös jäädä niukkanaisiksi, jolloin aineistosta tulee riittävän kattavaa. Kuitenkin kyselylomakkeen jakelu osoittautui tässä tapauksessa helpoimmaksi tavaksi kerätä aineisto. (Vilkkä 2014, 62–63, 81; Tuomi & Sarajärvi 2018, 76.)

Kyselylomakkeen kysymykset voivat olla joko monivalintakysymyksiä (suljettu kysymys, strukturoitu kysymys), sekamuotoisia kysymyksiä tai avoimia kysymyksiä. Kysymykset muotoillaan vastaajalle tutulla tavalla, jotta vastaaminen on mahdollisimman yksiselitteistä. Lisäksi tulee huomioida kysymysten järjestys lomakkeessa ja kyselyn selkeä eteneminen. (Vilkkä 2014, 70–71.)

Kysymysten muotoilussa tulee huomioida, miten kysymys auttaa tutkimusongelman ratkaisemisessa. Kysymyksiä tulee toisaalta olla kattavasti, jotta aihe tulee tarpeeksi laajasti käsiteltyä, mutta toisaalta turhat kysymykset pitää pystyä karsimaan pois. Yhdessä kysymyksessä kysytään aina yhtä asiaa. Kysymyksen mittarin tulee mitata sitä asiaa, mistä halutaan tietoa tutkimuskysymykseen vastaamiseksi. (Vilka 2014, 71–72; Tuomi & Sarajärvi 2018, 77.)

Kyselylomake tulisi aina testata etukäteen (Vilka 2014, 72). Tässä tutkimuksessa lähetin kyselylomakkeen etukäteen yhteistyötahoni 4H-yhdistyksen toiminnanjohtajalle, joka arvioi lomakkeen kriittisesti. Toiminnanjohtajalla oli asemansa kautta hyvä ymmärrys siitä, miten kysymykset vastaisivat kurssin asioita. Lisäksi hän osasi arvioida, mitä kysymyksiä voisi lisätä ja olisivatko jotkin kysymykset tarpeettomia tutkimuksen kokonaisuuden kannalta. Korjausehdotuksien jälkeen tarkensin kyselylomaketta muutaman kysymyksen osalta, mutta merkittäviä muutoksia en tehnyt.

Myös lomakkeen kysymysten ymmärtäminen on varmistettava etukäteen. Tässä tutkimuksessa otin hyvissä ajoin yhteyttä 4H-yhdistyksen toiminnanjohtajaan, joka auttoi kysymysten muotoilussa kohderyhmälle sopivaan muotoon. Lisäksi lisäsin tutkimuksen ymmärrettävyyttä kirjoittamalla saatekirjeen (liite 1) tutkimuksen kohdejoukolle. Saatekirje oli sähköpostiviestissä mukana varsinaisen kyselyn linkin kanssa ja siinä tutkimusta kuvailtiin kohdejoukon kielellä riittävän yksinkertaisesti. (Vilka 2014, 84.)

Vilka (2014, 87) toteaa, että vastaajilla on tärkeää olla omakohtainen kokemus tutkittavasta aiheesta. Tässä tutkimuksessa kaikilla vastaajilla oli omakohtainen kokemus kursille osallistumisesta ja lisäksi vastaajilla oli kokemusta 4H-yrityksen perustamisesta. Kyselylomakkeessa kysymykset oli jaoteltu niin, että 4H-yrityksen toimintaan liittyvät kysymykset tulivat vastattaviksi ainoastaan vastaajille, jotka ilmoittivat edelleen pyörittävänsä 4H-yritystä.

5.3 Aineiston kerääminen ja analysointi

Kyselylomakkeen (liite 2) tein loka-marraskuun 2017 aikana Google Forms –palvelussa. Lähetin kyselyn sähköpostitse 23:lle kevään 2017 ”Tuunaa sun kesäduuni” -kurssille osallistuneelle nuorelle joulukuun 2017 alkupuolella. Vastausaikaa oli kaksi viikkoa,

jonka aikana lähetin kertaalleen muistutussähköpostin tutkimusjoukolle. Myöhemmin vähäisten vastausten vuoksi lähetin kyselyn vielä viikon ajaksi toisen kerran uudelleen vastattavaksi.

Aloitin aineiston analysoinnin välittömästi vastausajan sulkeuduttua. Aineistoa analysoin sisällönanalyysin kautta. Sisällönanalyysi on laadullisen tutkimusmenetelmän metodi, jossa etsitään aineistosta ihmisten tuottamia merkityssuhteita ja merkityskokonaisuuksia. Pyrkimyksenä on löytää aineistoista jonkinlainen toiminnan logiikka pelkistämällä aineistoa. (Vilka 2014, 114, 119.) Tässä opinnäytetyössä pelkistämistä tapahtui siten, että kaikkia kyselyn kysymyksiä ei otettu mukaan lopulliseen työhön. Tutkimuskysymys ja työn tavoite ohjasivat tekemääni pelkistämistä.

Tässä opinnäytetyössä analysoinnin tapa oli teoriaohjaava sisällönanalyysi. Muita mahdollisia analysointitapoja ovat aineistolähtöinen sisällönanalyysi ja teorialähtöinen sisällönanalyysi. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä teoria toimii aineiston analysoinnin tukena, mutta analyysi ei pohjaudu suoraan valmiiseen teoriaan. Jo olemassa oleva tieto vaikuttaa analyysiin ja ohjaa sitä, mutta pyrkimyksenä on uusien ajatusten löytäminen eikä tiedossa olevan teorian testaaminen aineistolla. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98.) Tämän opinnäytetyön aineistossa aikaisempaa teorialtietoa olivat yrittäjyyskasvatukseen ja yrittäjävalmiuksiin liittyvät kirjalliset lähteet, joita käytettiin tukena aineiston ymmärtämisessä. Aineistosta ei etsitty suoraan tiettyjä yrittäjyyskasvatuksen piirteitä tai mainintoja tietyistä yrittäjävalmiuksista, vaan aineistoa analysoitiin erillään teoriasta ja tarvittaessa käytettiin teorialtietoa aineiston ymmärtämiseksi.

Aineiston analysoinnissa käytettiin teemoittelua ryhmiteltäessä kerättyä aineistoa. Teemoittelussa aineisto pilkotaan ja luokitellaan aihepiirien mukaisesti. Tämän jälkeen vertaillaan mitä kustakin luokasta on sanottu ja tehdään sen perusteella johtopäätöksiä käsiteltävästä aiheesta. (Hallikainen 2016; Tuomi & Sarajärvi 2018, 94.) Tässä opinnäytetyössä keräsin aineistoa kyselylomakkeella, jolloin aineisto oli suoraan kirjallisessa muodossa valmiina analysoitavaksi. Teemoittelun tuloksena muodostuneet luokat kokosin erilliseen asiakirjaan. Liitteestä 3 on nähtävissä yrittäjävalmiuksista tekemäni teemoittelu luokkineen. Teoriaohjaavan analysointitavan mukaisesti yläluokat ja pääluokan laadin teorialtiedon pohjalta ja alaluokat sekä pelkistetyt ilmaisut muodostin aineistosta ilman teorialtiedon vaikutusta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98).

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kyselyyn tuli kuusi vastausta ja kohdejoukkona oli 23 erään 4H-yhdistyksen kevään 2017 ”Tuunaa sun kesäduuni” -yrityskurssille osallistunutta nuorta. Vastausprosentti oli noin 26%. Kaikki vastanneista olivat naisia. Vastanneista neljä oli 13-16-vuotiaita ja kaksi 17-20-vuotiaita.

Olen jakanut tuloksien analysoinnin kahteen osa-alueeseen, joiden kautta vastaan tutkimuskysymykseeni ja tarkentaviin tutkimuskysymyksiini. Ensin tarkastelen, kuinka kurssin yrittäjyyskasvatus on tukenut vastaajien yrittäjyysvalmiuksien kehittymistä. Lopuksi tarkastelen kurssista annettua palautetta kurssin kehittämisen näkökulmasta.

6.1 Yrittäjävalmiuksien kehittyminen kurssilla

Tarkasteltaessa kurssilla opittuja yrittäjävalmiuksia voidaan tulokset jakaa sisäiseen ja ulkoiseen yrittäjyyteen liittyviin taitoihin. Tuloksia on tämän jaottelun kautta helppo ymmärtää ja tarkastella niiden merkitystä teoreettisessa viitekehyksessä. Olen aiemmin tässä opinnäytetyössä esitellyt tässä luvussa käyttämäni käsitteet.

Liitteestä 3 näkyy aineiston analysoinnin tuloksena syntynyt teemoittelu luokkiin. Ensin loin aineiston kautta pelkistetyt ilmaisut sekä alaluokat ja sen jälkeen käytin teoriatietoa teoriaohjaavan sisällönanalyysin periaatteiden mukaisesti yläluokkien sekä pääluokan määrittämiseen. Opinnäytetyön tulokset ja johtopäätökset –luvuissa käytän teoriatietoa apuna aineistoa tarkastellessani.

Näin muodostui tulosten käsitteellinen viitekehys, jota käytetään teemoittelun osoittamassa muodossa tässä tulokset -luvussa aineiston tarkastelussa (liite 3). Pääluokkana on yrittäjävalmiudet, joka pitää sisällään yläluokkina sisäisen ja ulkoisen yrittäjyyden taidot. Aineiston kautta sisäisen yrittäjyyden taitoihin kuuluviksi alaluokiksi tulivat vuorovaikutustaidot, kriittinen ajattelu, yrittämisen taito, tavoitehakuisuus, kansalaistaidot ja itsensä johtaminen. Ulkoiseen yrittäjyyteen kuuluviksi taidoiksi muodostuivat yrityksen perustaminen, innovointi, tuotteistaminen, asiakassuhteet, markkinointi, kirjallinen dokumentointi ja talous.

6.1.1 Sisäisen yrittäjyyden teemat aineistossa

Osallistujat nostivat esille paljon sisäisen yrittäjän taitojaan pohtiessaan kurssilla oppimaansa. Vastauksista löytyi selkeitä sisäisen yrittäjyyden piirteitä, vaikka vastaajat eivät itse osanneetkaan kovin hyvin sanoittaa oppimaansa.

Ensimmäisenä merkityskokonaisuutena esille nousivat vuorovaikutustaidot. Eräs vastanneista mainitsi sosiaaliset taidot määrittelemättä niitä tarkemmin. Hyvät vuorovaikutustaidot hallitseva henkilö osaa toimia ryhmissä ja tiimeissä. Hän osaa ottaa toisten ajatuksen rakentavasti vastaan ja on valmis myös muuttamaan omaa kantaansa. Vuorovaikutustaidoissa on tärkeässä roolissa viestintä, joka voi olla sanallista tai sanatonta. Viestintä ja sitä myötä vuorovaikutus on onnistunut, kun vastaanottaja ymmärtää lähettäjän sanoman hänen tarkoittamallaan tavalla. (Hadja, Karhunen, Lamminen, Liljeroos, Ojala, Somiska, Taimi, Törrönen, Vartiainen-Gomez, Viinikka & Viitala 2012, 58–59; Lantta 2015.)

Tärkeitä vuorovaikutustaitoja ovat esimerkiksi aktiivinen kuuntelu, palautetaidot ja sosiaaliset taidot. Aktiivinen kuuntelu on vastaanottavaista, keskittynyttä, kunnioittavaa ja kärsivällistä. Palautteenanto on tärkeää, sillä palautteen antaminen ja saaminen kehittävät yksilöä ihmisenä. Sosiaaliset taidot ovat kykyä olla muiden kanssa. Sosiaaliin taitoihin voidaan lukea empatia, sympatia, hienotunteisuus, sosiaalinen herkkyyys sekä kyky toimia moraalisesti ja eettisesti hyväksytyllä tavalla. Sosiaalisia taitoja on mahdollista oppia kokemuksen ja kasvatuksen kautta. (Hadja ym. 2012, 10, 62, 74–75.)

Sosiaaliset taidot ovat eri asia kuin sosiaalisuus kuten Liisa Keltinkangas-Järvinen (2017, 72–73) kuvailee. Keltinkangas-Järvisen mukaan sosiaalisuus temperamenttipiirteenä on kiinnostusta muita kohtaan, halua ja tarvetta olla muiden kanssa ja seuran asettamista yksinolon edelle. Sosiaalinen ihminen hakeutuu aktiivisesti sosiaaliin tilanteisiin ja hänelle on tärkeää kaikki ihmisten välinen kanssakäyminen.

Toisena isona kokonaisuutena vastaajat mainitsivat yrittäjämäiseksi asenteeksi nimeämäni kokonaisuuden. Yrittäjämäiseen asenteeseen sisältyvät tässä yhteydessä perustaidot yrittäjyydestä ja yrittäjän ominaisuudet. Yrittäjän ominaisuuksia on tarkasteltu aiemmassa luvussa kuvaamalla muun muassa yrittäjämäistä toimimista ja asennetta sekä sisäisen yrittäjyyden ilmenemistä. Yrittäjän ominaisuuksiksi voidaan liittää esimerkiksi

määrätietoisuus, oma-aloitteisuus ja aineistossakin mainittu ahkeruus. Yrittäjä ei välttämättä perusta omaa yritystä, vaan hän voi olla yrittäjämäinen, sisäinen yrittäjä, myös toisen henkilön palveluksessa työpaikalla.

Yrittäjän ominaisuudet -maininnan kirjoittanut vastaaja saattaa arvella, että on olemassa ominaisuuksia, jotka ovat välttämättömiä yrittäjänä toimimiseksi. Sellaisia ominaisuuksia, joita ilman yrittäjänä toimiminen olisi haastavaa. Tällaisia ominaisuuksia voisivat olla esimerkiksi aloitteellisuus ja määrätietoisuus. Mahdollisesti vastaaja tarkoittaa, että yrittäjältä vaaditaan paljon ja näihin vaatimuksiin on vastattava oikealla asennoitumisella menestyäkseen. Vastaajan maininta voi myös tarkoittaa yrittäjävalmiuksien kokonaisuutta itsessään.

Vastaajat mainitsivat rohkeuden ja päättäväisyyden, jotka niputin otsakkeen tavoitehakuisuus alle. Tavoitehakuisuus on yksi yrittäjyyteen liitettävistä ominaisuuksista. Yrittäjät ovat yleensä tavoiteorientoituneita pyrkien rohkeasti ja päättäväisesti kohti unelmiaan. Kurssi on onnistunut herättämään muutaman vastanneen osalta tämän rohkeuden unelmoida ja lähteä toteuttamaan haaveitaan.

Kurssi oli opettanut osallistujilleen käytännön arjessa hyödyllisiä tietoja, jotka olivat olleet heille aiemmin vieraita. Otsakkeen kansalaistaidot alle päätyivät maininnat veroista ja koulun yhteiskuntaopin opetuksen syventymisestä kurssin aikana. Kansalaistaidot kuuluvat nähdäkseni kaikille eivätkä ole vain yrityksen perustamiseen pyrkiville, minkä vuoksi ne on sijoitettu sisäisen yrittäjyyden alle. Kansalaistaidoilla tarkoitetaan päivittäisessä arkielämässä tarvittavia perustaitoja, joita tarvitaan esimerkiksi omien asioiden hoitamiseen. Nykyisin on alettu puhua myös 2000-luvun taidoista, joihin kuuluvat esimerkiksi digitaidot (Olander 2013).

Lisäksi mainittiin johtamistaidot, joilla viitattiin oman toimintansa johtamiseen eli itsensä johtamiseen. Vahvasti itseään johtava on tietoinen omista toimintatavoistaan, hän tuntee vahvuutensa ja heikkoutensa sekä pystyy tekemään itsenäisiä valintoja huomioimatta liiaksi muiden mielipiteitä.

Kriittinen ajattelu on tärkeää yrittäjälle ja myös arjessa. Yrittäjän on välttämätöntä ajatella totuttujen ajattelutapojen ja mallien ohitse luodakseen jotain uutta ja pysyvää maailmaan.

Yrittäjän on toimittava myös eri sidosryhmien kanssa ja kohdattava päivittäin paljon informaatiota. Oleellisen tunnistaminen ja huomioiminen edellyttää kriittistä ajattelua, jota erään vastanneen vastaus asioiden monipuolisesta tarkastelusta ilmentää.

6.1.2 Ulkoisen yrittäjyyden teemat aineistossa

Ulkoisen yrittäjyyden teemoissa korostui erityisesti oman yrityksen perustaminen. Kurssi valmentaa yrityksen perustamiseen perusteellisesti ja se ilmeni myös aineistosta useina mainintoina. Kurssilla oli saatu tietoa yrityksen perustamisesta lähtien perustamisilmoituksen tekemisestä. Kurssilla oli kerrottu myös 4H-yrityksen perustaminen kattavasti.

Eräs vastaajista mainitsi toivoneensa enemmän aikaa tuotteistamiselle oman yritysidean oltua jo valmis seuraavaan vaiheeseen. Kuitenkin toinen vastaaja mainitsi, että aikaa oman idean kehittelylle olisi ollut pelkän innovoinnin jälkeen. Joka tapauksessa kurssilla on opeteltu sekä innovointia että valmiin idean jatkokehittelyä tuotteeksi tai palveluksi saakka.

Yrityksen toiminnassa keskeisessä roolissa ovat asiakkaat, joihin kurssilla oli vahvasti keskitytty. Aineistossa käytettiin eniten käsitettä asiakaspalvelu ja ilmaisusta tuli mieleen kahdenkeskinen suhde asiakkaan kanssa. Asiakassuhteet mainittiin uusien asiakkaiden eli asiakashankinnan yhteydessä ja asiakkaiden ylläpitämisenä sekä sitouttamisena yrityksen vakioasiakkaaksi. Kurssi oli antanut lähes kaikille vastanneista hyvän käsityksen siitä, millainen on onnistunut asiakaskokemus, mikä ilmenee monina mainintoina asiakaspalvelusta.

Onnistuneen asiakaskokemuksen luomisesta on kirjoitettu paljon. Myyntikouluttaja Sani Leino mainitsee neljä ainutlaatuisen asiakaskokemuksen piirrettä: asiakaslupaus herättää asiakkaan mielenkiinnon, yritys lunastaa lupauksensa, yritys yllättää asiakkaan odottamattomalla tavalla ja asiakkaan odotukset jopa ylittyvät asiakaskokemuksessa. (Sani Leino - Mistä muodostuu ainutlaatuinen asiakaskokemus? 2016)

Läheisesti asiakaskokemukseen yhteydessä on markkinointi, sillä markkinointi voi joko parhaimmillaan tukea asiakashankintaa tai pahimmillaan karkottaa potentiaalisia asiakkaita. Vastanneet mainitsivat vaikutuksen tekemisen asiakkaaseen ja toisaalta vaikutuksen saamisen asiakkaalta. Tämä on markkinointia; onnistunut markkinointi johtaa siihen,

että asiakas haluaa suositella ja käy uudestaan. Heikko markkinointi varmistaa sen, että asiakas päätyy kilpailijalle. Yksi maininta oli myös markkinoinnista saadusta opista, jolla vastaaja viittasi oppimiinsa markkinointitaitoihin. Markkinointitaidot ovat laaja osa-alue, johon voivat sisältyä esimerkiksi sosiaalisen median markkinointi ja hakukoneoptimointi.

Mainitessaan yrittäjän kirjalliset työtehtävät vastaajat käyttivät paljon käsitettä paperityöt. Olen tulkinut paperityöt kirjalliseksi dokumentoinniksi yhdessä toimintakertomuksen ja talousraportin kirjoittamisen kanssa. Yrityksen pyörittämiseen liittyy monenlaisia kirjallisia raportteja, jotka vaativat kirjoitustaidon lisäksi substanssiosaamista ja tietämystä siitä, mitä kaikkea pitää huomioida. Oletettavasti paperitöillä viitataan näihin yrityksen arjessa vastaan tuleviin yhteiskunnan asettamiin raportointivelvoitteisiin kuten verotukseen, toimintakertomukseen ja muihin virallisille tahoille toimitettaviin dokumentteihin. Dokumentointia kurssilla oltiinkin vastauksista päätellen harjoiteltu paljon.

Myös kirjanpito on dokumentointia. Eriytin sen kuitenkin omaksi alueekseen talouden puolelle, koska vastauksen perusteella vastaaja oli nimenomaan oppinut itse kirjanpidon alkeet ja sitä kautta hankkinut talousosaamista. Monissa yrityksissä kirjanpito on ulkoistettu, mutta yksityisenä toiminimenä on mahdollista pitää itse yhdenkertaista kirjanpitoa.

Myös 4H-yrittäjän on pidettävä kirjanpitoa eli kirjaa yrityksensä tuloista ja menoista (4H-yhdistys: 4H-yrittäjälle). 4H-yrityksellä tulee olla kansio, jonne arkistoidaan kaikki liiketoiminnasta syntyvät tositteet kuten kuitit. Kirjanpito tehdään yhdenkertaisena ja se liitetään osaksi talousraporttia, joka toimitetaan toimintakertomuksen yhteydessä. (Salmi 2015, 28, 31.)

6.2 Osallistujien palautetta kurssin yrittäjäyksiökasvatuksesta

Kurssin palautteen käsittely on jaettu kolmeen osa-alueeseen, jotka ovat kurssin opetus, kurssin ajankäyttö ja kurssin ilmapiiri. Nämä kaikki alueet ovat kurssilla tapahtuneen yrittäjäyksiökasvatuksen eri muotoja. Tarkastelen aineistoista ilmenneitä osa-alueita yksitellen. Aineisto osoittaa kurssin yrittäjäyksiökasvatuksen osa-alueita, joita tulisi painottaa enemmän ja vastaavasti osa-alueita, joiden merkitystä voisi vähentää. Palautteet eivät ole kovin tarkkoja, mutta niiden perusteella huomioitavia asioita voi osoittaa.

Kurssin opetukseen liittyvässä palautteessa toivotaan yrittäjävierailijoita lisää, 4H-toimintaan liittyviä konkreettisia neuvoja, lisää kirjoittamistehtäviä ja tukea ja apua enemmän kurssikerroille. Kurssikerroille toivottu tuki tarkoittanee henkilökohtaisempaa tukeamista kurssikerran aikana. Kirjoittamistehtävien yhteydessä mainittiin hankaluudet toimintasuunnitelman kirjoittamisen kanssa. Muita vastauksia ei ole aineistossa avattu sen enempää.

Kurssin ajankäyttöön liittyvistä asioista toivottiin enemmän aikaa oman valmiin yritys-idean kehittelyyn. Vastaaja koki, että ideoimiseen oli annettu paljon aikaa, mutta omaa valmista ideaansa ei saanut viedä riittävästi eteenpäin. Eräs vastaajista taas kommentoi toivettaan lyhyemmistä kurssikerroista näin:

“Joskus tuntui kyllä että kurssikerrat oli raskaan pitkiä ja se saattoi tehdä oman yrityksen perustamisesta hieman ahdistavaa, kun kurssikerroista tuli kerta kerrallaan enemmän ja enemmän raskaita.”

Kurssin ilmapiiriin toivottiin olevan leppoisampi ja rennomp. Vastaaja kuvasi asiaa kattavasti seuraavasti:

“Kurssi oli kovin pitkäväteinen kaiken järjestelmällisyyden ja tekohymyjen peitossa. Loppua kohden, kun porukka alkoi olla tuttua niin ilmapiiri oli leppoisempi, mutta oli tosin raskasta päästä mukavuusalueelleen kurssilla, kun ilmapiiri oli jäykkä ja ahdistava.”

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Yleisesti voidaan todeta kevään 2017 ”Tuunaa sun kesäduuni” –kurssin kehittäneen osallistujien yrittäjävalmiuksia monipuolisesti. Kysyttäessä kurssilla opittuja asioita ja taitoja, vastaajat mainitsivat laajasti oppimiaan asioita kuten edellisessä tulokset –luvussa on kuvattu. Tulokset osoittavat yrittäjävalmiuksien kehittymisen kurssin aikana ja ne kertovat myös mitä yrittäjävalmiuksia kurssin aikana on kehittynyt.

Kaikilla kurssin käyneillä vastanneilla on ollut kurssin jälkeen 4H-yritys, joka neljällä kuudesta vastaajasta oli vastaushetkellä edelleen toiminnassa. Kurssi oli herättänyt osallistujien mielikuvituksen ja mahdollistanut yritysideoiden kehittelyn. Yritysidean kehittelyyn oli annettu riittävästi aikaa ja yrittäjävalmiuksia oli kehittynyt riittävästi, jotta 4H-yrityksien toiminta oli jatkunut kurssin jälkeen. Voidaan todeta, että kyselyyn vastanneiden osalta kurssi mahdollisti yrittäjyyden harjoittamisen ohjatusti 4H:n tavoitteiden mukaisesti. Nuoret olivat oppineet toisaalta riittävät sisäisen yrittäjyyden taidot toimiakseen yrittäjämäisesti ja toisaalta he ymmärsivät ulkoisen yrittäjyyden kasvatuksen myötä, millaisia asioita yrityksen pyörittämisessä tulee huomioida.

Yrityskurssin jälkeen 4H-yrityksen perustaneiden nuorien tukena on oma yritysohjaaja. Yritysohjaajaa ei mainittu avoimissa vastauksissa ja tuloksista poisjätetyssä kysymyksessä kaksi kuudesta vastaajasta oli ollut pettynyt yritysohjaajaan. Pettymyksen syyt eivät selvinneet, minkä vuoksi kysymys jätettiin tuloksien tarkastelusta pois. On mahdollista, että kyselyssä kurssiin pettyneet ovat pääasiassa antaneet palautetta. Joka tapauksessa 4H-yhdistyksen on hyvä pohtia yritysohjaajan roolia yrityskurssin jälkeisessä yrittäjyyskasvatuksessa. Yritysohjaajan roolin tutkiminen on myös otollinen aihe jatkotutkimukselle.

4H-yhdistyksen kannattaa miettiä, millä tavoin kurssia markkinoidaan ja mikä on kurssin perimmäisin tavoite. Nykyisellään kurssilla käsitellään laajasti ja perusteellisesti paljon asiaa, minkä vuoksi osallistujilla on tietoa eri osa-alueista monipuolisesti. Kuitenkin tarkempi rajaaminen ja keskittyminen tiettyihin osa-alueisiin tekisi kurssin tavoitteista osallistujille selvemmat. Tässä tutkimuksessa muutama vastaaja mainitsi kurssin raskauden ja eräs vastaajista toivoi leppoisampaa otetta kurssikerroille. Laajasta kurssista kertoo myös se, että niukasta kyselyn vastausmäärästä huolimatta erilaisia yrittäjävalmiuksia

löytyi paljon. Kurssin kuudelle toteutuskerralle on mahduttettu paljon sisältöä ryhmämuotoisista vuorovaikutusta tukevista tehtävistä kirjallisten dokumenttien täyttämiseen. Voidaan todeta kurssin yrittäjyyskasvatuksen olevan kattavaa.

4H-yhdistyksen tekemällä ja kokemalla oppimisen pedagogiikka oli mahdollistanut esimerkiksi oman yritysideoinnin ja idean tuotteistamisen palveluksi saakka. Kurssilla opitut taidot oli otettu tehokkaasti käyttöön. Kurssin yrittäjyyskasvatus on sisältänyt Fayollen ja Gaillyn (2008, 578–579) mainitseman kolme näkökulmaa, jotka ovat ammatillisuus, hengellisyys ja teoreettisuus, sillä kaikkiin näihin alueisiin liittyviä taitoja on opittu kurssilla. Opituissa yrittäjävalmiuksissa on mainintoja melko tasaisesti sekä sisäisen että ulkoisen yrittäjyyden taidoista.

Nykyajan työelämä on vaativa ja se edellyttää uudenlaisia taitoja. 2000-luvun kansalais-taidoiksi voidaan jo sisällyttää esimerkiksi medianlukutaidot ja digitaaliset taidot. Näitä taitoja ei kuitenkaan opeteta kouluissa kovinkaan paljon, minkä vuoksi työelämässä voidaan kokea taitojen olevan riittämättömiä. (Olander 2013.) Tuloksien perusteella yrittäjyyskurssilla oli opittu monipuolisesti ajankohtaisia työelämätaitoja. Eräs vastaaja on maininnut yhteiskuntaopin opetuksen syventymisen, mikä osoittaa vastaajan saaneen kurssin yrittäjyyskasvatuksesta lisätietoja jo koulun yhteiskuntaopissa oppimaansa.

Kurssilla kehittyneistä yrittäjävalmiuksista esimerkiksi innovointiprosessin ymmärtämisestä ja kriittisestä ajattelusta on osallistujille myöhemmin hyötyä työelämässä. Työelämä digitalisoituu nopeasti, minkä vuoksi mekaaninen ja suorittava työ on häviämässä. Jäljelle jäävät viimeisinä työtehtävät, joissa vaaditaan hankalasti koneellistettavia taitoja kuten vuorovaikutustaitoja ja luovuutta. Jo nykyajan informaatioyhteiskunnassa vaaditaan kykyä etsiä tietoa ja kriittistä ajattelua, jotta suuresta massasta informaatiota löytää olennaisen tiedon.

Tuloksien perusteella ”Tuunaa sun kesäduuni” –kurssilla on tärkeä rooli 4H-yhdistyksen yrittäjyyskasvatuksen osana. Kurssin suurimpia vahvuuksia ovat sen käytännönläheisyys ja tekemällä sekä kokemalla oppimisen mahdollisuus. Tulosten perusteella kurssi on hyvä välietappi ennen 4H-yrityksen pyörittämistä. Vaikka omaa yritystä ei perustaisikaan, kehittää kurssi myös osallistujien työelämätaitoja. Oman yrityksen perustaville kurssi antaa alkusysäyksen yrittäjyysvalinnalle ja mahdollistaa yrittämisen kokeilun matalalla kynnyksellä.

8 POHDINTA

8.1 Luotettavuus ja eettisyys

Luotettavassa laadullisella tutkimusmenetelmällä tehdyssä tutkimuksessa tutkimuksen kohde ja tutkittu materiaali sopivat yhteen. Luotettavuuteen vaikuttaa se, vastaavatko tutkijan käsitteellistäminen ja tulkinnot tutkittavien käsityksiä. Tutkijan tulee arvioida luotettavuutta jokaisen tekemänsä valinnan kohdalla ja hänen on kyettävä perustelemaan johtopäätöksensä. Lopuksi tehtyjä johtopäätöksiä tulee arvioida kriittisesti suhteessa aineiston kautta saatuun tietoon. Tutkimuksen tulee olla läpinäkyvää ja vapaasti muiden arvioitavissa. (Vilkkä 2014, 130-131.)

Tässä tutkimuksessa validiteetti toteutui eli tutkimuksessa on tutkittu mitä on luvattu. Tutkimus on toistettavissa sellaisenaan tulevilla 4H:n yhdistyksen yrityskursseilla. Kyselylomaketta tulee päivittää paremmaksi, mutta muuten tutkimuksen toistaminen onnistuu vaivattomasti. Sen sijaan tutkimuksen tulokset eivät ole siirrettävissä tutkimuksen ulkopuoliseen kontekstiin, vaan niitä tulee käsitellä ainoastaan tämän tutkimuksen yhteydessä. (Tuomi & Sarajärvi 2018,146-147.)

Tämän opinnäytetyön tutkimuksen luotettavuutta heikentää merkittävästi kyselyn matala vastausprosentti. Tulokset ja tehdyt johtopäätökset eivät ole yleistettävissä kuvaamaan laajemmin nuorille suunnattua yrittäjyyskasvatusta, vaan tuloksia voidaan käyttää ainoastaan 4H-toiminnan yrityskurssin sisältöjen ja kurssilla tapahtuvan yrittäjyyskasvatuksen kehittämiseen.

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta vastaukset ovat riittävän tarkkoja kuvaamaan aihetta suppeasti ja antamaan tutkijalle tietoa kurssin yrittäjyyskasvatuksen vaikutuksista nuorten yrittäjävalmiuksien kehittämiseen. Luotettavuutta lisää myös 4H-toiminnan toiminnanjohtajan antamat kommentit työn etenemisestä. Nämä kommentit ohjasivat työn valmistumista tekoprosessin aikana.

Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin kysely, jolloin vastaajat ovat voineet vastata parhaaksi katsomallaan tavalla ilman haastattelijan ohjausta. Vastaajat olivat vastanneet ”en tiedä” -vastauksia osaan kohdista, mutta suurimmaksi osaksi vastaukset olivat riittävän

kattavia. Vastausten laadun vaihtelu voi johtua siitä, että kurssin päättymisestä oli pitkä aika vastaushetkellä.

Eettisyys huomioitiin tutkimuksessa tekemällä kyselystä nimetön. Vastauksia ei voida yksilöidä tiettyihin vastaajiin. Käytin 4H-yhdistykseltä saamiani yhteystietoja harkiten ainoastaan kyselyn lähettämiseen ja muistutteluviestien lähettämiseen. Kyselyn vastaukset hävitin opinnäytetyön valmistuttua. Lisäksi kerroin osallistujille selkeästi kyselystä ja tutkimuksen toteuttamisesta saatekirjeellä. Osallistujilla oli mahdollisuus kysyä lisätietoja tutkimuksen etenemisestä koko prosessin ajan.

Käytin opinnäytetyössä monipuolisesti sekä suomenkielisiä että englanninkielisiä lähteitä. Lähdeaineistoa valitessa perehdyin moniin samasta aihepiiristä kertoviin julkaisuihin. Lähdeaineisto on eroteltu omista ajatuksistani. Lähdekirjallisuutta on käsitelty mahdollisimman neutraalisti, mutta käytetty teorian tieto on vaikuttanut teoriajohtoisen sisällyksen analyysin mukaisesti aineiston analyysiin.

8.2 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessini tämän opinnäytetyön aiheen osalta käynnistyi elokuussa 2017 ideoinnilla ja yhteydenotolla 4H-toiminnan toiminnanjohtajaan. Kun olin rajannut aiheen koskemaan 4H-toiminnan yrittäjyyskurssia, laadin kyselylomakkeen kevään 2017 ”Tuunaa sun kesäduuni” -kurssille osallistuneille nuorille. Lähetin kyselylomakkeen vastattavaksi joulukuussa 2017 ja samalla aloitin lähteiden etsimisen yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjävalmiuksien aihepiireistä.

Kyselylomakkeen lähettäminen tapahtui liian aikaisin. Koska teorian tietoa ei ollut riittävästi pohjalla, oli aihe edelleen liian laaja ja rajaamaton lomakkeen tekohetkellä. Tästä syystä kyselylomakkeeseen tuli useita turhiksi osoittautuneita kysymyksiä. Aiheen kannalta kiinnostavia kysymyksiä jäi myös pois, vaikka pyysin kyselylomakkeeseen palautetta tutkimuksen 4H-yhdistyksen toiminnanjohtajalta. Olisin voinut odottaa kyselylomakkeen lähettämisessä ainakin kuukauden, jolloin kysymykset olisi ollut helpompi laatia. Heikosti laadittu kyselylomake vaikeutti myöhemmin aineiston analysointia, sillä kyselyn kysymyksiä ei oltu suunniteltu huolellisesti. Osa kysymyksistä meni selkeästi tutkimuskysymykseni ohi ja kysely oli rakenteeltaan liiaksi määrälliseen tutkimukseen soveltuva. Kyselyyn olisi kannattanut ottaa enemmän avoimia kysymyksiä, joihin osallistajat olisivat voineet kertoa laajemmin kokemuksiaan.

Kyselylomakkeeseen sain odotetusti niukasti vastauksia. Suurimpina syinä vastauksien vähyteen saattoivat olla yhteydenottotapa sähköpostin kautta ja pitkä aikaväli kurssin loppumisesta kyselyn lähettämiseen. Kysely olisi ollut järkevintä tehdä jo keväällä kurssin ollessa käynnissä ja antaa se lomakekyselyn tapaisesti osallistujille vastattavaksi viimeisellä kurssikerralla. Pitkä aika kurssin päättymisestä mahdollisesti laski osallistujien motivaatiota vastata ja vaikeutti kattavien vastauksien saamista.

Pohdin tutkimusmenetelmäksi myös haastattelua. Haastattelun hyvänä puolena olisi ollut vastausten parempi laatu ja aiheen monipuolisempi käsittely. Huonoiksi puoliksi koin kuitenkin vastaajien rajautumisen motivoituneimpiin ja haastattelusta koituvan lisätyön osallistujille sekä itselleni. Haastattelun toteuttaminen olisi myös ollut haastavaa näin pitkän ajan jälkeen kurssin päättymisestä. Kyselyn tekeminen oli riittävä myös opinnäytetyön työelämätaholle 4H-yhdistykselle, joten senkin vuoksi keräsin vastaukset sähköisen nimettömän lomakkeen kautta.

Opinnäytetyön tekoprosessini oli haastava ja eteni vaihtelevasti. Prosessi alkoi toisen aiheen kanssa jo syksyllä 2016, mutta vasta syksyllä 2017 löysin lopullisen aiheen. Välillä työ eteni vauhdilla, mutta välillä oli viikonkin taukoja kirjoittamista. Aikataulut olivat varsinkin alkuvuodesta 2018 työlle otolliset, mutta siitä huolimatta toisinaan inspiraatiota oli ja toisinaan sitä joutui hakemaan olemalla etäällä aiheesta. Inspiraatiota olisi voinut hakea olemalla enemmän yhteydessä opinnäytetyön ohjaajaan ja 4H-yhdistyksen toiminnanjohtajaan.

Opin työtä tehdessäni itsestäni itsenäisen työn tekijänä. Opinnäytetyön tekeminen vaati aikatauluttamista, kärsivällisyyttä ja jämäkkyyttä, jotta työ eteni valmiiksi asti. Opin myös asettamaan tavoitteita ja rajaamaan korkeita laatuvaatimuksiani kirjoittamalleni tekstille.

8.3 Jatkotutkimusaiheet

Yrittäjyyskasvatusta tehdään koulujen lisäksi erilaisissa kolmannen sektorin ja vapaaehtoistyön toiminnoissa. Tämän opinnäytetyön kysely on suppea otos aiheesta käsittäen vain 4H-yhdistyksen yksittäisen yrittäjyyskurssin. Vastaava kysely parannellulla kyselylomakkeella on mahdollista tehdä heti kevään 2018 ”Tuunaa sun kesäduuni” -kurssin yhteydessä, jos yhteistyötaho 4H-yhdistys näin haluaa.

Selkeänä jatkotutkimusaiheena voisi selvittää yrittäjyyskasvatuksen toteutumista laajemmassa kontekstissa, kuten kouluissa tai laajemmin 4H-yhdistyksen toiminnassa. Yrittäjyyskasvatuksen rooli ja merkitys on kasvanut, vaikka nuori ei perustaisikaan omaa yritystä. Olisi kiinnostavaa pohtia, miten yrittäjyyskasvatus vertautuu aktiiviseen kansalaisuuteen tai millaisia taitoja sen tulisi osallistujille antaa, jotta se vastaisi työelämän tarpeeseen tällä hetkellä. Aiheesta on tehty tutkimuksia aiemmin, mutta työelämä on tällä hetkellä suuressa murrosvaiheessa teknologian ja automatisoinnin lisääntyessä monilla aloilla. Työelämä ja yrityselämä edellyttävät uudenlaisia valmiuksia.

Tuloksista voitiin osoittaa, että kaikki vastanneet olivat perustaneet 4H-yhdistyksen yrittäjyyskurssin jälkeen. Mielenkiintoisena jatkotutkimusaiheena voisi tarkastella osallistujien työllistymistä kurssin jälkeen. Voitaisiin tutkia esimerkiksi kurssin yrittäjyyskasvatuksen vaikutuksia osallistujien työllistymisen mahdollisuuksiin. Oletan kurssilla opittujen valmiuksien valmentavan myös työnhakuun hyvin, mutta tätä näkökulmaa en selvittänyt tässä tutkimuksessa.

Kyselylomakkeen vastaukset yritysohjaajan hyödyllisyydestä jakautuivat voimakkaasti kahtia. Jatkotutkimuksen aiheena 4H-yhdistyksen tulisi selvittää asiaa tarkemmin kehittääkseen yrittäjyysohjaajan toimenkuvaa. Tämä opinnäytetyö ei myöskään vastaa täysin siihen, millaisia yrittäjävalmiuksia nuoret erityisesti kaipaavat. Aihe vaatisi jatkotutkimusta ja perusteellisempaa selvitystä.

LÄHTEET

4H-yhdistys. N.d. 4H-nuorisotyön perusteet. Luettu 21.2.2018. <https://www.4h.fi/4h-jarjestona-2/jarjeston-toiminta/4h-nuorisotyon-perusteet/>

4H-yhdistys. N.d. 4H-yrittäjälle. Luettu 22.2.2018. <https://www.4h.fi/toita/perusta-oma-yritys/4h-yrityksen-tyokalupakki/>

4H-yhdistys. N.d. 4H-yrityksen perustaminen. Luettu 21.2.2018. <https://www.4h.fi/toita/perusta-oma-yritys/4h-yrityksen-perustaminen/>

4H-yhdistys. N.d. 4H-yrityskurssi. Luettu 20.2.2018. <https://www.4h.fi/toita/hankitoita/kurssien-kautta-toihin/4h-yrityskurssi/>

4H-yhdistys. N.d. Arvot. Luettu 21.2.2018. <https://www.4h.fi/4h-jarjestona-2/jarjeston-toiminta/arvot/>

4H-yhdistys. N.d. Historia. Luettu 20.2.2018. <https://www.4h.fi/4h-jarjestona-2/organsaatio/historia/>

4H-yhdistys. N.d. Järjestön toiminta. Luettu 20.2.2018. <https://www.4h.fi/4h-jarjestona-2/jarjeston-toiminta/>

4H-yhdistys. N.d. Organisaatio. Luettu 20.2.2018. <https://www.4h.fi/4h-jarjestona-2/organsaatio/>

4H-yhdistys. N.d. Strategia. Luettu 21.2.2018. <https://www.4h.fi/4h-jarjestona-2/jarjeston-toiminta/strategia/>

4H-yhdistys. N.d. Tule nuorelle yritysohjaajaksi. Luettu 21.2.2018. <https://www.4h.fi/toita/perusta-oma-yritys/tule-yritysohjaajaksi/>

Covey, S. 2004. 7 Habits of Highly Effective People. 25. painos. Lontoo: CPI Group.

Fayolle, A. & Gailly, B. 2008. From craft to science: Teaching models and learning processes in entrepreneurship education. Journal of European Industrial Training 32 (7), 569–593. <http://www.emeraldinsight.com/doi/full/10.1108/03090590810899838>

Hadja, H., Karhunen, A., Lamminen, R., Liljeroos, T., Ojala, M., Somiska, S., Taimi, A., Törrönen, S., Vartiainen-Gomez, T., Viinikka, E. & Viitala, A. 2012. Työelämän sosiaaliset ja vuorovaikutustaidot. ENO - Ennakoiva ohjaus työelämässä. Tampereen aikuis-koulutuskeskus. https://www.takk.fi/fileadmin/user_upload/pdf/hankkeet_pdf/ENO_Kasikirja_010212.pdf

Hallikainen, J. 2016. Teemoittelu aineiston analyysimenetelmänä. Prezi-esitys. Julkaistu 28.9.2016. Luettu 8.2.2018. <https://prezi.com/erv7mbrt4-b/teemoittelu-aineiston-analysointimenetelmana/>

Helin, J. 2016. Yrittäjyyden tukeminen on ihmisen tukemista. Tarinoita yrittäjäidentiteetin kehittymisestä. Liiketalous. Laurea-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. <http://www.theseus.fi/handle/10024/114364>

Kansikas, J. 2007. Kasva yrittäjyyteen. Helsinki: Talentum

Keltinkangas-Järvinen, L. 2017. Temperamentti, stressi ja elämänhallinta. Helsinki: WSOY.

Kokko, I. 2007. Katso kaleidoskooppiin - ideoita yrittäjyyskasvatukseen. Kerhokeskus - koulutyön tuki ry. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy. Luettu 2.2.2018. https://www.opinkirjo.fi/easydata/customers/opinkirjo/files/materiaalit/katso_kaleidoskooppiin_koko_kirja.pdf

Komulainen, K., Keskitalo-Foley, S., Korhonen, M. & Lappalainen, S. 2010. Yrittäjyyskasvatus hallintana. Jyväskylä: Vastapaino.

Korhonen, M. 2012. Yrittäjyyttä ja yrittäjämäisyyttä kaikille? Uusliberalistinen hallinta, koulutettavuus ja sosiaaliset erot peruskoulun yrittäjyyskasvatuksessa. Itä-Suomen yliopisto. Väitöskirjatutkimus. Joensuu: Kopijyvä Oy. http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0794-3/urn_isbn_978-952-61-0794-3.pdf

Kuvaja, A. 2004. Yritteliääksi 4H:ssa. Suomen 4H-liitto. Helsinki: Keili Oy. <https://salo.4h.fi/@Bin/318036/yritteli%C3%A4%C3%A4ksi+4Hssa+OPAS.pdf>

Laitinen, M. & Nurmi, K. 2007. Aktiivinen kansalainen yrittäjänä. Teoksessa Kyrö, P., Lehtonen, H. & Ristimäki, K. (toim.) Yrittäjyyskasvatuksen uusia suuntia. Yrittäjyyskasvatuksen julkaisusarja 5/2007. Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulu. Hämeenlinna, 78–101.

Lantta, E. 2015. Vuorovaikutustaidot työelämässä. Lahden ammattikorkeakoulu. Julkaistu 30.12.2015. Luettu 22.2.2018. <http://lahtinen.lamk.fi/?p=1219>

Miettinen, R. 2000. The concept of experiential learning and John Dewey's theory of reflective thought and action. International Journal of Lifelong Education 19 (1), 54–72. <http://dx.doi.org/10.1080/026013700293458>

Mäkinen, P. 2002. Kokemuksellinen oppiminen. Verkko-tutor. Julkaistu 31.12.2002. Luettu 25.1.2018. <http://www15.uta.fi/arkisto/verkkotutor/kokem.htm>

Ojanpää, H. 2014. Mielen johtaminen johtaa myös tuloksiin. Tesso – sosiaali- ja terveyspoliittinen aikakauslehti. Julkaistu 4.12.2014. Luettu 5.1.2018. <https://tesso.fi/artikkeli/mielen-johtaminen-johtaa-my-s-tuloksiin>

Oksanen, J. 2013. Yrittäjävalmiudet ja niiden oppiminen. Perustaja- ja jatkajayrittäjien käsityksien eroja. Jyväskylän yliopisto. Väitös. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-5406-2>

Olander, I. 2013. 2000-luvun kansalaistaidot: informaatio-, media- ja digitaatit. Sometek Julkaistu 16.4.2013. Luettu 22.2.2018. <https://sometek.fi/2000-luvun-kansalaistaidot-informaatio-media-ja-digitaatit/>

Opinkirjo. 2011. Sisäistä, ulkoista ja omaehtoista yrittäjyyttä. Päivitetty 20.1.2011. Luettu 21.2.2018. https://www.opinkirjo.fi/fi/opettajat_ ja_ohjaajat/yrittajyyskasvatus/ta-voitteet/sisaista_ ja_ ulkoista_yrittajyutta

Pajari-Stylman, S. 2015. Yrittäjän profiili. Powerpoint -esitys. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Ristimäki, K. 2007. Yrittäjyyskasvatuksen osalliset. Teoksessa Kyrö, P., Lehtonen, H. & Ristimäki, K. (toim.) Yrittäjyyskasvatuksen monia suuntia. Yrittäjyyskasvatuksen julkaisusarja 5/2007. Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulu. Hämeenlinna, 32–43

Ristimäki, K. 2004. Yrittäjäksi identifioituminen. Fenomenologis-hermeneuttinen tutkimus nuorten yrittäjyyteen liittyvän identiteetin kehittymisestä. Liiketaloustiede. Vaasan yliopisto. Tutkimus. https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_952-476-061-4.pdf

Roine, N. 2013. Yksilö oman elämänsä yrittäjänä? Uusliberalistista hallintaa ja sisäisen yrittäjyyden diskursseja yrittäjyyskasvatuksessa. Käyttätymistieteiden laitos. Helsingin yliopisto. Pro gradu –tutkielma. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/43051/yksiloom.pdf?sequence=1>

Salmi, L. 2015. 4H-yrittäjä - nuoren työkirja. 4H-liitto. Helsinki: Lönnberg Print & Promo. <https://www.4h.fi/wp-content/uploads/2014/06/4H-Yrittäjä-Nuoren-ty%C3%B6kirja.-2015.-pdf.pdf>

Salokangas, H. 2017. Suomen 4H-liitto ja 4H-yhdistykset – yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyysprosessin analysointia. Tuotantotalous. Lappeenrannan teknillinen yliopisto. Diplomityö. <https://www.doria.fi/handle/10024/146276>

Sani Leino - Mistä muodostuu ainutlaatuinen asiakaskokemus? 2016. Speakersforum. Youtube. Katsottu 22.2.2018. <https://www.youtube.com/watch?v=TJv9vzZnT5c>

Seinäjoen 4H-yhdistys. N.d. Kolme askelta työelämään –toimintamalli. Luettu 21.2.2018. <https://seinajoki.4h.fi/yhdistys/4h-jarjesto/kolme-askelta-tyoelamaan-toimint/>

Suomalainen, S., Stenholm, P., Kovalainen, A., Heinonen, J. & Pukkinen, T. 2016. Global Entrepreneurship monitor – Finnish 2015 edition. Turun yliopisto. <https://tem.fi/documents/1410877/2132284/GEM+2015/272cebde-1b2c-4fef-949e-f3609f0fbfa3>

SuomiAreena. 2017. Miksi ihmeessä kaikista pitää tulla nyt yrittäjiä? Keskustelutilaisuus. Julkaistu 14.7.2017. Katsottu 8.2.2018. <https://www.katsomo.fi/sarja/suomiareena-33001006/162-miksi-ihmeessa-kaikista-pitaa-tulla-nyt-yrittajia-786952>

Sydämaanlakka, P. 2006. Älykäs itsensä johtaminen. Talentum: Helsinki.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Valtion nuorisoneuvosto. 2015. Nuorten yrittäjyyshalukkuus kasvussa. Julkaistu 21.5.2015. Luettu 11.1.2018. <https://tietoanuorista.fi/nuorten-yrittajyyshalukkuus-kasvussa/>

Vilka, H. 2014. Tutkimusmetodeja ammatilliselle kentälle. <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-kehiti%C3%A4.pdf>

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje 4H –toiminnan nuorille

Hyvät 4H:n “Tuunaa sun kesäduuni” kurssille keväällä 2017 osallistuneet

Teen opinnäytetyötä yhteistyössä 4H-yhdistyksen kanssa ja sain yhteystietonne heidän kautta.

Työssäni selvitän, miten kevään “Tuunaa sun kesäduuni” -kurssinne on auttanut teitä seuraavista näkökulmista: yrittäjyyskasvatus, itsensä johtaminen ja sisäinen yrittäjyys. Minua kiinnostaa myös tietää, mitä taitoja kurssi on teille opettanut ja onko kurssista ollut hyötyä työllistymisessä tai myöhemmissä opinnoissa.

Olisin kiitollinen, jos voisitte auttaa minua opinnäytetyön kanssa vastaamalla tämän linkin takaa löytyvään kyselylomakkeeseen:

Toivon vastauksia mahdollisimman pian, kuitenkin 17.12. mennessä.

Lomakkeessa kysytään pääasiassa kevään kurssiinne liittyviä asioita ja lisäksi muutama kysymys koskettaa kurssin jälkeistä aikaa. Lomakkeen täyttäminen kestää noin 10 minuuttia. Vastaukset ovat luottamuksellisia eikä niistä pysty yksilöimään niiden lähettäjä. Lomakkeella kerättyjä tietoja käytetään vain opinnäytetyön tekemiseen ja tulosten analysoinnin jälkeen tiedot hävitetään.

Minulta voi kysyä lisätietoa sähköpostitse antonhjk94@gmail.com tai WhatsApp:n kautta 0400377448, jos sinulle tulee kysyttävää tai kommentoitavaa aiheesta.

Ystävällisin terveisin

Anton Klemola

0400377448

antonhjk94@gmail.com

Sosionomikoulutus

Tampereen ammattikorkeakoulu: Proakatemia

"Tuunaa sun kesäduuni" oli nuorille suunnattu kurssi, jolla osallistujat saivat valmiuksia yrittäjämäiseen työtapaan. Tällä kyselyllä kerään tietoa kurssin onnistumisesta tulevia vuosia ajatellen. Kyselyn tuloksia käytetään opinnäytetyön tekemiseen ja 4H -yhdistyksen toiminnan kehittämiseen.

Lisätietoa 4H -yhdistyksen toiminnasta on heidän nettisivuillaan: <https://www.4h.fi/toita/>

OSIO 1 | Kurssille tuleminen

Kysymykset käsittelevät ajatuksia ennen kurssille tuloa. Mikä motivoi osallistujia saapumaan paikalle?

1. Miten päädyit kurssille?

- Törmäsin internet -haun kautta kurssiin
- Sosiaalinen media (FB, IG)
- Minulle suositeltiin kurssia
- Olin ollut ennen kurssia 4h-yhdistyksen toiminnassa mukana
- Muu

2. Miksi osallistuit kurssille?

- Halusin perustaa oman 4H-yrityksen
- Minua kiinnostaa yrittäjäys- ja yritystoiminta
- Olin kuullut kurssista hyvää etukäteen
- Muu

OSIO 2 | Kurssin sisällöt ja opit

Kysymykset käsittelevät kurssin sisältöjä. Miten osallistujat osallistuivat ja mitä kurssi heille antoi?

3. Kuinka monelle kurssikerralle osallistuit? (6 kertaa)

- 1
- 2
- 3
- 4

- 5
- 6

2 (4)

4. Mitä opit kurssilla?

Avoim vastausteksti

5. Mitkä taitosi kehittyivät kurssin aikana?

Avoim vastausteksti

6. Mikä kurssilla oli haastavinta?

Avoim vastausteksti

OSIO 3 | Kurssin kehittäminen

Kysymykset käsittelevät kurssin kehittämistä. Miten kurssi vastasi odotuksiasi? Mitä pitäisit ja mitä muuttaisit?

7. Vastasiko kurssi odotuksiasi?

Asteikko 1-5 välillä “Kurssi ei vastannut odotuksiani” ja “Kurssi ylitti odotukseni”

8. Mitä kurssilla tulisi olla enemmän?

Avoim vastausteksti

9. Mitä kurssilta voisi poistaa?

Avoim vastausteksti

OSIO 4 | Tilanne kurssin jälkeen

Kysymykset liittyvät tilanteeseen kurssin jälkeen. Miten kurssilla käydyt asiat näkyvät tällä hetkellä elämässäsi?

10. Onko sinulla yritystoimintaa?

- Minulla on kurssilla perustettu 4H-yritys, jota pyöritän parhaillaan
- Minulla oli kurssin jälkeen 4H-yritys. Ei ole kuitenkaan enää.
- En perustanut kurssilla 4H-yritystä, mutta olen perustanut sellaisen myöhemmin
- Minulla on muu kuin 4H-yritys

- Minulla ei ole 4H-yritystä eikä muutakaan yritystä 3 (4)

11. Millaiset valmiudet kurssi on antanut seuraaviin asioihin?

Saa valita “Todella huonot valmiudet”, “Huonot valmiudet”, “Kohtalaiset valmiudet”, “Hyvät valmiudet” ja “Todella hyvät valmiudet” seuraaviin väittämiin:

- Oman yrityksen perustaminen
- Talousosaaminen
- Markkinointiosaaminen
- Yritysidean tuotteistaminen
- Työnhaku
- Projektimainen työskentely

OSIO 5 | Yritystoiminta

Video 4H -yrittäjyydestä

12. Mitä palveluita yrityksesi tarjoaa?

Avoin vastausteksti

13. Kuinka tyytyväinen olet ollut yritysohjaajasi toimintaan?

Asteikko 1-5 ääripäillä “Olen erittäin pettynyt yritysohjaajani toimintaan” ja “Olen erittäin tyytyväinen yritysohjaajani toimintaan”

14. Miten “Tuunaa sun kesäduuni” -kurssista on ollut apua oman yritystoimintasi pyörittämisessä?

- Yritysohjaajan tuki ja apu
- 4H-yhdistyksen kirjalliset materiaalit kuten “4H-yritys - Nuoren työkirja” ovat olleet avuksi
- Yritysidean kehittyminen palveluksi/tuotteeksi asti kurssilla
- Tietämys siitä mitä yrittäjyys on ja mitä se minulta vaatii
- Yrittäjyyden aloittaminen matalammalla kynnyksellä ohjatusti
- Muu

15. Mitä haasteita sinulla on ollut yritystoiminnassa kurssin jälkeen?

Avoin vastausteksti

OSIO 6 | Taustatiedot

4 (4)

Sukupuoli

- Mies
- Nainen
- Muu

Ikä

- 13-16
- 17-20
- 21-24
- 25-28

OSIO 7

Anna tähän halutessasi vapaata palautetta kyselystä

Avoin vastausteksti

KIITOSTEKSTI

Kiitos vastauksista! t. Anton

Jos haluat kopion valmiista opinnäytetyöstä itsellesi, laita minulle sähköpostia.

Liite 3. Aineiston teemoittelu luokkiin

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Pääloukka
Vuorovaikutustaidot Sosiaaliset taidot	Vuorovaikutustaidot	Sisäisen yrittäjyyden taidot	Yrittäjävalmiudet
Asioiden tarkastelu monesta näkökulmasta	Kriittinen ajattelu		
Perustaidot yrittäjyydestä Yrittäjän ominaisuudet Ahkeruus	Yrittäjämäinen asenne		
Rohkeus Päätäväisyys	Tavoitehakuisuus		
Kuulla ensimmäistä kertaa veroista Yhteiskuntaopin opetuksen syventyminen	Kansalaistaidot		
Johtajamaisuus	Itsensä johtaminen		
Valmius perustaa 4H-yritys Tietoa yrityksen perustamisesta Yrityksen pitäminen Oppia perustamaan oma yritys	Yrityksen perustaminen	Ulkoisen yrittäjyyden taidot	
Oman idean kehittäminen Mielikuvitus ja suunnittelukyky	Innovointi		
Idean pidemmälle vieminen	Tuotteistaminen		
Asiakaspalvelu Asiakaspalvelun ylläpitäminen	Asiakassuhteet		
Oppia markkinoinnista Vaikutuksen antaminen Markkinointi Hyvän vaikutuksen saaminen	Markkinointi		
Yrittäjän paperityöt Paperitöitä Papereiden täyttäminen Toimintakertomuksen ja talousraportin kirjoittaminen	Kirjallinen dokumentointi		
Kirjanpidon alkeet	Talous		